

2012 m. rugsėjo 28 d., penktadienis

Nr. 34 (1002) | Kaina 2,50 Lt

D a i l é | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Lukas Geniušas skambina Hindemithq

3

Naujo teatro sezono premjeros

4

Baletas „Tristanas ir Izolda“ LNOBT

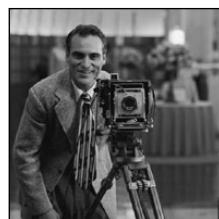

6

Gintauto Trimako fotografijos „Titanike“

7

Aistės Kisarauskaitės kūrinių paroda

8

Venecijos kino festivalis

Viktoras Kosakovskis

A. GRINIŪTĖS NUOTR.

Daugiau nei kinas

Pokalbis su VDFF svečiu Viktoru Kosakovskiu

Šiemetinio Vilniaus dokumentinių filmų festivalio programą puošia rusų režisierius Viktoro Kosakovskio retrospektyva, kurios pristatyti jis pats atvyko į Vilnių. Teigama, kad V. Kosakovskis priklauso pasaulio dokumentinės elitai. Ką tai reiškia? Ar kad jo filmai „Losevas“ (1989), „Belovai“ (1992), „Trečiadienis 1961.07.19“ (1997), „Pavelas ir Lilia“ (1998), „Aš jus mylėjau“ (2000), „Tišėl“ (2003), „Šventa“ (2005), „Tegyvuoja antipodai!“ (2011) laimėjo gausybę prestižinių tarptautinių kino apdovanojimų ir iki šiol keliauja po pasaulį? O gal tai, kad režisieriu kiekvienas filmas yra tikras ir rimtas bandymas pažinti save ir pasaulį. Ir, nepamatę jo filmų, tikrai apie save ir savo „antipodus“ žinotume mažiau. Su režisieriumi kalbėjomės festivalio atidarymo dieną.

Vilniaus dokumentinės festivalio atidaro ne Jūsų naujausias filmas, o filmas apie Jus – Carloso Kleino „Kur skraido kondorai“. Gal papasakotumėte, koks tai buvo nuotykis?

Atvažiavau į Čilę ieškoti filmavimo vietų „Tegyvuoja antipodai!“ ir man reikėjo pagalbininko. Rekomendavo Carlosą, aš jį truputį anksčiau pažinojau. Jis buvo labai dos-

nus – parodė savo mylimą slaptą vietą, kur pats norėjo filmuoti. „Suprantu, kad mes esame „skirtingu svorio kategorijų“. Ir jei tu čia filmuosi, kažkas pavyks iš tikrujų, todėl dovanuoju tą vietą tau“, – pasakė jis. Mes pykoms, taikėmės, bet aš patenkintas, kad pamačiau kondorus, kad radome tą herojų, kuris su jais šnekasi. Grįžus namo, jis man parašė, kad nori sukurti filmą apie mane, filmuojantį „Antipodus...“. Atsakiau, kad jei norime likti draugais, nepatariu to daryti. Man, kaip režisieriu, tai greičiausiai nepatiks, o patirtis sako, kad žmonėms apskritai retai patinka žiūrėti į save ekrane. Jie negali net savo balso klausytis. Dar nuotraukas šiaip ne taip pakenciame, nes pripratomėme prie jų. Aš apskritai kino nemyliu ir keikiu net Federico Fellini, o čia kažkoks vaikinas filmuos apie mane filmą... Kam visa tai? Perspėjau jį: „Būk atsargus, greičiausiai mes susipyksime.“ Bet jis surizikavo. Filmo nemačiau, tiksliau, mačiau tik pirmą variantą, tai-gi nežinau, kuo viskas baigėsi. Šį vakarą bus premjera ir man, nežinau – gal bus gėda, gal būsiu piktas ar abejingas. Pažiūrėsim.

Kaip prasideda Jūsų filmai?

„Tegyvuoja antipodai!“ prasidėjo nuo Lewiso Carrollo „Alisos stebuklų šalyje“ citatos: „Aš prasmegsiu kiaurai žemę! Kaip bus juokinga, kai atsidursiu tarp žmonių, kurie vaikšto aukštyn kojomis! Turbūt jie antipantiški...“ Antipodai – žmonės, kurie gyvena priešingoje žemės pusėje. O kadangi pasaulis padengtas daugiausiai vandeniu, tokiu vietu labai mažai: Europoje tik Ispanija, Afrikoje – Botswana, Rusijoje – prie Baikalo ežero.

O šiaip visada pirmiausia matau kadrą. Pavyzdžiui, keliaudamas po Argentiną pamačiau žvejų, gaudančių žuvį. Aplink nicko nebuvo, tyluma, ramybė. Matau panirusią jo meškerę ir kažkodėl galvoju, o jeigu aš pratęsčiau ją per visą Žemės rutulį, kur ji išnirtų? Ir pasirodo, kad ten būtų Šanchajus, pati triukšmingiausia, tankiausiai gyvenama vieta. Nusiunciau ten savo sūnų. „Pažiūrėk, – sakau, – kas ten yra, būtėt toje vietoje.“ Jis skambina ir sako: „Nepatikési, ten pačioje triukšmingiausioje gatvėje stovi moteris ir pardavinėja žuvį.“ Ir iš karto tapo aišku, kad bus kinas.

Ar peržiūrinėjate savo senus filmus?

NUKELTA | 5 PSL.

Įvairių nuotaikų muzika

Lukas Geniušas ir Klaipėdos kamerinis atlieka Hindemithą

Aldona Eleonora Radvilaitė

Rugsėjo 20 d. vakare Šv. Kotrynos bažnyčioje Vilniuje skambėjo Paulio Hindemitho (1895–1963) kūriniai: fortepijoninis ciklas „Ludus Tonalis“ (1942), „Penkios pjesečės“ styginių orkestriui, op. 44, ir „Keturi temperamentai“ fortepijonui ir styginių orkestriui. Atlikėjai – daugelio muzikos mėgėjų ir profesionalų mėgstamas pianistas Lukas Geniušas ir Klaipėdos kamerinis orkestras (meno vadovas Mindaugas Bačkus), kuriam dirgavo Martynas Staškus.

Pasak Luko Geniušo, „Ludus Tonalis“ – nepelyntai užmirštasis, nepopuliarius, retai atlickamas ciklas, nors jdomus klausyti, idealus bei vienas iš dešimties geriausių XX a. kūrinii fortepijonui“. Atskiras fumas ir interliudus gana dažnai skambina studentai, tačiau parengti visą ciklą ryžtasi retas atlikėjas. Kai prieš daugelį metų Maskvos P. Čaikovskio konservatorijoje, prof. J. Zako klasėje, studijuojanties gabus pianistas Aloyzas Končius išmoko atmintinai ši didelės apimties kūrinį, reikalaujantį puikios atminties,

aukšto profesionalumo, nepriekaištingo polifoninio mąstymo, tai buvo sensacija, ivykiis. Nesenai „Ludus Tonalis“, grodamas atmininai, sumanai ir rafinuotai traktavo brandus, sudėtingos muzikinės

je. Jis yra daugybės tarptautinių konkursų laureatas, intensyviai koncertuoja solo ir su įvairiais orkestrais bei žymiais dirigentais. Savo repertuarą jis nuolat papildo sudėtingais didelės apimties kūriniais.

Lukas Geniušas

D. MATVEJEVO NUOTR.

medžiagos nesibaimintantis pianistas, LMTA profesorius Sergejus Okruško, išrašęs jį ir į kompaktinę plokštelię. 1990 m. Maskvoje gimus Lukas Geniušas dabar studiuoja savo senelės, prof. Veros Gornostajevos fortepijono klasę-

Lietuvos klausytojai su džiaugsmu eina pasiklausyti jo naujai parengtų opusų.

Kaip buvo galima tikėtis, L. Geniušas kruopščiai išanalizavo ir perprato šio polifoninio ciklo peripetijas bei perteikė jį, nors ir skambindamas

iš natū, aukščiausiu profesiniu lygiu. Susidarė išpūdis, jog jam nereikia pasitelkti daug pastangų, kad šiuos tekstus išprasmintų, nes muzika tobulai liejosi savaime. Bažnyčios akustikoje ir aplinkoje ypač įtikinamai skambėjo negreita muzika, atliekama labai tyrai, naivai, paprastai, bet rafinuotai, tarsi su liūdesio atspalviu, nors santūriai. Ji siejosi su religine samprata. Ciklo muzikinė drobė įvairinė žaismingi intarpai buvo kokybiški ir tikslūs. Staiga su gaivališka energija pratrūkstantys veržlūs ar triukšmingi epizodai priminė jautrius pojūcius neigiančią šiuolaikinę pasaulietinę muziką. Nuo pirmų iki paskutinių „Ludus Tonalis“ garsų pianistas privertė klausytojus atidžiai sekti jo racionaliai, išomiai dėstomą polifoninį muzikinį audinį.

Po pertraukos simpatiškas jaučiu ūmonių Klaipėdos kamerinis orkestras, įkvėptas muzikai jautrus patyrusio dirigento Martyno Stašaus, labai šiltai ir nuoširdžiai pagriežę „Penkias pjesečės“ styginių orkestriui, op. 44. Gana nesudėtingos polifoninės pjesečės, savo intencijomis primenančios prieš tai

skambėjusio ciklo muzikinę medžiągą, malonino klausą vientisai bėsi-tesiančiais garsais.

„Keturi temperamentai“ fortepijonui ir styginių orkestriui (Tema: Moderato, 1 variacija: Melancholikas, 2 variacija: Sangvinikas, 3 variacija: Flegmatikas, 4 variacija: Cholerikas) – visais atžvilgiais sudėtingesnis kūriny, kai kurios variacijos išplėtotos. Idomu buvo stebeti, kaip į orkestro emocingai atliekamą įvairių nuotaikų muziką įsilielia valingi ar lengvai plevenantys fortepijono teminiai ar akompanuojantys epizodai. Net pasiekus didžiausią kulminaciją ciklo pabaigoje, dirigentui ir orkestro dalyviams stengiantis visaip stiprinti dramatišką įtampą, galingi fortepijono skambesiai buvo užtkrinti ir tvirti.

Publikai šūksniais ir aplodismentais prašant būs, atlikėjai ne pagailėjo energijos pakartoti nedidelį ciklo epizodą. Koncerto pabaigai publikos numylėtinis Lukas Geniušas paprastai ir jaukiai paskambino F. Chopino Mazurką cis-moll, po kurios M. Staškus artistiškai nuleido fortepijono dangtį.

Lyg iš skirtinų žanru

Premjera Jaunimo teatre – „Gupelė“

Daiva Šabasevičienė

Nors Jaunimo teatras sezono pradėjo tyla, kulkai, premjera įvyko. Arvydas Lebeliūnas pastatė Rusijoje garsaus autorius Vasilius Sigarevo „Gupelė“. Pjesė, skirta trimis aktoriams, Jaunimo teatre nuskambėjo kaip aktorinės laboratorijos kūriny. Trisdešimt penkeių metų rašytojas, Nikolajus Koliados mokinys, sukūrės pjesečės apie keturius dešimtmecius, pats „neapsisprendė“, koks tai žanras – komedija ar tragedija. Tokia čeckoviška replika Rusijoje gali būti pateikiama labai įvairiai. Internete gausu informacijos apie įvairius šios pjesečės pastatymus ir tai sufle ruoja, kad „Gupelė“ gali būti vaidinama minimaliomis sąlygomis. Tam reikalingas stalas, pora kėdžių ir rusų teatro „logotipas“ – lagaminas. Na, dar suknėlė su žirniukais. Jaunimo teatras viską, kas parašyta autorius, suprato, tvarkingai suskaitė prologą ir epilogą. Nebuvo jokių nukrypimų nuo normos, bet ar spektaklis įvyko?

Turint minty aktorių pastangas ir norą vaidinti, galima teigti, kad įvyko. Tačiau bendrame lietuvių teatro kontekste šis spektaklis pasirodė labai jau paprastutis. Iš pradžių atrodė, kad jo sumanymas labai nutolęs nuo publikos, – žiūrovas priverstas visą veiksmą stebėti iš toli, tačiau minimalistiniai režisūros ir vaizdo sprendimai reikalauja kame-

riškesnės aplinkos. Kartais juoką kelia dirbtinai dėlio jamos mizanscenos (ypač scenoje, kai su stalu sukamas ratas).

Kita vertus, Lietuvoje daugėja labai pretenzingų spektaklių, kuriems švaistomi pinigai, bet turinio nėra. O „Gupelėje“ yra apie ką kalbėti. Šiame spektaklyje palikta daug erdvės labiau ne aktorių improvizacijoms, o psychologiniams niuan sams, be kurių šis meilės ir nemeilės trikampis neįmanomas.

Po Kristiano Smedso „Liūdnų dainų iš Europos širdies“ pagal Fiodorą Dostoevskį „Gupelė“ atrodo mažas Aldonas Bendoriūtės monospektaklio tēsinys. Tačiau ji nieko iš pirmako nekopijuoja, tik stengiasi išplėsti moters meilės galimybų ribas. Aktorė ir labai atpažystama, ir paslaptingai nenuuspėjama. Ji taip nuosekliai vysto savo vaidmens trajektoriją, kad grotesko elementai, kurių prismaigstytas visas spektaklis, atrodo natūraliai ir yra lengvai perskaitomi. Bendoriūtės trisdešimt aštuonerių metų moteris užguita ne tiek provincijos gyvenimo „klaustrofobijos“, kurioje kadaise užaugo, kiek aklos meilės. Aktorė vaidina nevaidindama. Jos scenos natūralios, išlaisvinančios nuo „černuchos“ apnašų, kurį pačioje pjeseje apstu. Aktorė niešoko išorinių charakteristikų, o bando įminti mišlę, kodėl jos Tamarą tokia, kodėl taip nejauku šalia žmogaus, kurį myli? Aktorė ir

šiame, rodos, nesudėtingame spektaklyje nevaidina klišėmis. Akrai, netgi bukai mylédama savo vyra ir visus veiksmus atlikdama mechanikai, finale ji atskleidžia kaip unikaliuos sielos moteris. Ji tampa gyvenimo, kurio prasmė yra lygi meilei, auka. Nemanipuliuodama emocijomis, Bendoriūtė priverčia patikėti personažo tikrumu, nors visa dramaturginė medžiaga veda į išdavystė, istoriką, betikslius įrodinėjimus.

„Gupelė“ – geras trenažas aktorių formai palaikyti. Aleksas Kazanavičius, sukūrės daug įvairiausių vaidmenų, nesunkiai įveikė ir šiuolaikinio „svoločiaus“ Leonido vaidmenuką. Tamaros vyras Leonidas – mūsų visuomenėje dominuojantis tipas. „Buitinės“ detalės dramaturgui reikalingos kaip bjaurasties atspindžiai (Leonidas žmonai į delnus krato pelenus, ją it daiktą „pasiima“ ar bando išgrūsti iš namų, surežiuoja pasalą, kad pagreitintų skyrybas, ir pan.), tad personažo esmė iškaitoma nuo pirmų Kazanavičiaus pasiodymo akimirukų. Jo Leonidas ne sylė neįsikluso į žmonos meilės intonacijas. Bjaurasties laipsnių puikiai iliustruoja dramaturgo finalinė replika: „O kas nutiks Leonidui, autorius nedominuo, panašu, kad niekada ir ne domins. Dievas jam teisėjas...“

Spektaklyje yra dirbtinumo, vai-kiškai atrodo „vyro spintoje“ sce- na. Bet „detektivinės“ istorijos in- triga stengiasi išlaikyti Giedrius

Arbačiauskas. Jo Paša ne tik tvar kingai vykdo bendradarbio Leonido skyrybų planą, tapdamas „užsakomuoju meilužiu“, bet ir iš tiesų susižavi šia naivia asmenybe. Arbačiauskas vaidina atsidavusį nepažistamaji, net finalinėse scenose tikintį Tamaros vidiniu grožiu. Jis, galima sakyti, ir suvaidina pjesečės „tragiskumą“. Tokiam Pašai galėtų būti atrastas įdomesnis finalas, nei vandališkas susidorojimas vos ne avansenoje. Antraip kyla klausimas, kodėl visi trys aktoriai vaidina lyg skirtinų žanru spektaklius ab surdiškų situacijų virtinėje, kai ne- sugebama atidaryti vyno, iš kri- štolinių taurių, skilius nuo verdančio vandens, bandoma romantiskai gerti arbata, karštą arbatinuką sta- tant ant linoleumo grindų... Salės reakcija įvairi: vieni linksmínasi, keistai krízena, kiti kamuoja nuo sceninės anemijos. Panašu, kad žiūrovai pakoreguos spektaklį. Jis gali netapti lengvo žanro komedija. O

Arbačiauskas. Jo Paša skatina manyti, kad spektaklis galėjo būti ir drama. Kompozitorius Saulius Šiaučiulis spektakliui parinko Piotro Čaikovskio „Spragtuko“ temas. Rusiškų užuominų turi ne tik muzika, bet ir režisūrinis bei vaizdinis sprendimas. Prieš kelis dešimtmecius „Nauoji rusų banga“ į sceną buvo atnešusi sceninį minimalizmą. Panašu, kad jo siekė ir režisierius Arvydas Lebeliūnas, ir scenografas Artūras Šimonis ar pavardę sienanti kostiumų dailininkė Julija, nors aktoriams kartais buvo per sunku įminti dramaturgines lygtis. O jų yra kur kas daugiau, nei gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Juk sena prožektorių pavertus žvakide dar nebus sukurta romantika scenai. Dramaturgas sufleruoja galimybės, tačiau jos dažnai lieka tik galimybėmis. Sigarevas rašo pjese apie beveik įvykusią meilę, o jauni miečiai tvirtina, kad meilės būti negali, nes ji iki koktumo akla.

Giedrius Arbačiauskas, Aleksas Kazanavičius, Aldona Bendoriūtė

S. SIRUTAVIČIAUS NUOTR.

Suklastota tikrovė

trys naujojo sezono premjeros

Milda Brukštutė

„Ar gali būti, kad visa tikrovė jiems nieko nereiška; kad jų gyvenimas bėga, nesužiess su nieku, kaip eina laikrodis tuščiam kambary?“

R. M. Rilke

Kažin ar tinka dėl kažkokios rečijos žadinti Poetą? Žinoma, ne. Tačiau po kai kurių spektaklių kito nelieka, kaip tik grįžus namo bandyti nusiplauti jų liekanas poezią bei grožine literatūra. Nerandant tiesos vienur, ieškoti kitur. Norėjosi bent pabandyti rasti atsakymą į klausimą, kodėl trys vaikai iš eilės teatre man visai nieko nereiškė? Nebent tai, kad paskui dar teks veltui praleisti ketvirtą, bandant juos prisiminti ir kažkai išanalizuoti.

Besvarstant apie Artūro Areimos, Agnės Dilytės bei Ramūno Cicėno premjerų privalusum bei trūkumus neapleido mintis, kad viskas, kas man šauna į galvą, téra tik be reikšmės detalius, nepadedančios atkurti vaizdo esmę. Kad ir kiek Areimos kūrinyje „Julijus Cezaris“ (pagal Williamo Shakespeare'o dramą) buvo galimių žavėtis aktoriais (vaidina Tomas Rinkūnas, Tomas Kliukas, Tomas Stirna, Daumantas Ciunis, Tadas Gryn ir Paulius Ignatavičius), kad ir kokia aktuali atrodytu šeimos susvetimėjimo tema Dilytės „Iš meilės man“ (dramaturgija Annos Kroger), kad ir koks gražus būtų Mažasis teatras, kuriamo vyko Cicėno režisuoti Henriko Ibseno „Helgelando karžygiai“ ir t.t., žiūrint juos visus neapleido paprasciausias nuobodus.

lys. Žinoma, neteisinga visko statyti į vieną gretą, nuobodulio stadijos siek tiek skyrési („Helgelando karžygiai“ niekas nenurungs), bet vis dėlto didžiausia šiu trijų vakarų atgaiva buvo „Julijuje Cezaryje“ porą kartų pravertas langas. Tuščia Ašmenos gatvė pasirodė šimtą kartų gyvesné už visus likusius vaizdus ar įvaizdžius. Nes, galu gale, tik tokiu būdu į šio sezono pradžios teatrą pateko žiupsnelis nesuklastotis tikrovės.

Taigi pirmiausia, mano supratimu, visus tris spektaklius jungia, užgožia, visaip kaip valdo ir išduoda dirbtinumas (kad ir kokia tai ne-apčiuopama savoka būtų). Ir atrodo, kad jis glūdi ne kur kitur, o pamatiene režisierų idėjose, tad nieko keista, kad juo persiskunkia net ir tai, kas plika akimi dar galėtų pasirodyti tikra. Ar galima patikėti tuo, kad aktorius Cicėnas (apie kurio darbą mažiausiai norisi kalbėti) pajuto tokį nemunaldomą poreikį parodijuoti senove dvelkiančią Ibseno dramą ir charakterinę aktor-

rių vaidybą (nors didžiajai daliai lietuvių teatro tai jau seniai yra praeitis), kad jam neliko nieko kita, kaip tik pereiti į režisūrą? Vargiai. Net ir nemačius spektaklio, net ir būnant be galo naiviam. Ir vis dėlto, net jeigu jis ir pajuto tokį poreikį, argi vien šio galingo impulsu pakaktų uždengti visą dviejų dalių spektaklio struktūrą? O pabaigoje paaškėja, kad būtų pakakę ir dešimties minučių šio viena linija praslinkusio reginio su jo niūriai pilka minimalia scenografija (scenografas – Marius Jacobovskis) ir senoviniai kostiumais (kostiumų dailininkė – Vaidilė Marija Vasiliauskienė).

Monotonijos nestokojo ir Dilytės „Iš meilės man“. Tik čia, užuot parodijavus, – buitinis-psichologinis žanras. Tačiau, priešingai nei anksčiau minėto, šio spektaklio nebuvo galima taip lengvai nuspėti prieš premjerą. Atsižvelgiant į dramaturgiją, galima buvo justi gana aiškią režisierės motyvaciją. Tai lyg ir jautraus jos spektaklio vaikams „Neklausinėk, Julyte!“ pratęsimas.

„Iš meilės man“

Anonsai

„Sirenos '12“: šių dienų teatro „eretikai“

Rugsėjo 26 – spalio 7 d. vyksiantį 9-ojo teatro festivalio „Sirenos“ programoje bus pristatyta dyvlikia spektaklių – be geriausių pastarųjų metų lietuvių režisierų darbų, pamatsime ir tris kontroversiško atgarsio, išskirtinio pripažinimo sulaukusiu užsienio režisierių spektaklius: italo Romeo Castellucci „Apie Dievo sūnaus veido konцепciją“, ispano Rodrigo García „Mirtis ir reinarnacija į kauboju“ bei šveicaro Michelio Schröderio „Apie gyvenimo trumpumą“.

„Pasivadinome „Sirenomis“, tad ir orientuojamės į šiai sirenų skleidžiamą garsą – kitokį, nepatogų teatrą, nes Lietuvoje turime keletą režisierųvardų, kurių didžiajai dalį teatro šiandien užtvindžiusi prastos kokybės produkcija. Todėl norime, kad būtų kitokio teatro, ir bandome į Lietuvą atvežti tuos vardinės, kurie iš tikrujų reikšmingi šių dienų teatro pasaulyje. Devintajame festivalyje labai konceptualiai sugrįžome prie savo pirminės užduoties – provokuoti, klausti, kal-

bėti, diskutuoti apie pačius svarbiausius, bet galbūt ne visuomet patogiausius klausimus“, – taip priešjubiliejinių festivalų anonsuoja į meno vadovę Audrą Žukaitytę.

Šių metų festivalio tema: pažintis su ryškiausiais Europos teatro vizonieriais. Du iš jų – Castellucci ir García – jau pažįstami Lietuvos žiūrovams iš ankstesnių „Sirenu“, trečiasis – Schröderis mūsų šalies teatrincė bendruomenei nežinomas. Tačiau visus šiuos režisierius, anot festivalio meno vadovės, vienija tai, kad jie drąsiai įtraukia į savo kuriamą teatrinę realybę pačius įvairiausius komponentus: popkultūros elementus, teatro scenai vienai neįprastus dalykus, pavyzdžiu, gyvūnus ar vaikus, arba pasitelkia iš pirmo žvilgsnio scenoje tarsi vieniskai netinkamus naudoti daiktus.

Šie režisieriai siekia provokuoti žiūrovą, palaikti įtampą salėje ir iššaukdami vienokias ar kitokias reakcijas megztį ryšį su publiką. Regis, jiems tai pavyksta puikiai, mat iš šių metų „Sirenas“ atvežami spektakliai įvairose Europos šalyse jau sulaukė ne tik pripažinimo, bet ir sukelė protestų audrą. „Tai yra naujos teatro realybės kūrėjai, kuriuos galima būtų pavadinoti ir šių dienų „eretikais“. Štai Garcios spektakliai su-

kelia pasipriešinimą visur ir visada, tas pat nutiko ir pirmą kartą Lietuvoje pristačius Castellucci kūrybą. Dabar sunku tuo patikėti, bet kadaise mūsų žiūrovai po jo spektaklio šaukė, kad čia viskas netiesa, kad jis nėra didis menininkas ir kad tai apskritai ne teatras. Skandalinguumas kyla iš dogmatiško supratimo apie meną, tačiau menininkas, kuris neperžengia sustabarėjusių normų ribų, nepakyla aukščiau vidutinės“, – išitikinusi A. Žukaitytę.

R. Castellucci į Lietuvą sugrįžta jau turėdamas čia savo publiką, apie kurią yra sakęs: „Visuomet prisimenu išskirtinį lietuvių dėmesį teatrui, aistrą jam, diskusijas su įvairiausia žmonėmis. Čia teatras atrodo gyvas ir reikalingas. Vėl tikiuosi sulaukti susidūrimo su skirtingomis nuomonėmis, nes šis spektaklis [„Apie Dievo sūnaus veido koncepčiją“] nėra paprastas, nėra lengvas stebėti, nėra išpūdingas. Jis kaip tik reikalauja ypatingo publikos dėmesio ir kritinio mastymo, bet aš manau, kad šis susitikimas bus puikus.“

I lietuvišką „Sirenu“ programą įtraukti 9 spektakliai, tarp kurių yra ir didžiausia ažiotažo praėjusių sezoną sulaukę Lietuvos nacionalinio dramos teatro spektakliai – Jono Vaitkaus „Visuomenės priešas“

„Julijus Cezaris“

D. Matvejevo nuotraukos

Ta pati vaiko, gyvenančio susvetimėjusioje šeimoje, vienatvės gaida, tik šikart – suaugusiems. Tačiau pažiūrėjus spektaklį liko neaišku, kam režisierai prieikė dar vieno kūriniu ta pačia tema, jeigu, atmetus tai, kad jis sunkiai galėtų žūrėti vaka, daugiau nieko naujo nepasakyta. Ir ne tik tai. Gal vaikams (nė kick nenorint jų įžestoti) ir tinka sa-votiškas schematizmas (juk ir pasakos rašomas taip, kad ragana būna akivaizdžiai bloga, o, tarkim, Pelenė – gera), bet suaugusiems jau lyg ir nėra prasmės statyti spektaklio be jokios interpretacijos, o kaip tik jos ir nebuvu. Paprasta, psichologinė vaidybą, kuriai nelabai yra ką prikišti, primityvioje scenografijoje (keletas elementarių kambario baldų, kurių didžiausias atradimas – spinta, gebanti būti dar ir kambario durimis; dailininkas – Artūras Šimonis). O juk Oskaro Koršunovo „Ugnies veido“ tematika ta pati.

Dabar jau galima eiti prie Areimos „Julijaus Cezario“, kuris šiam kontekste džiugina vienu aspektu – ambicijomis, nors jos mane, dar nemačiusi aptartąjų spektaklių, labiausiai ir nervino. Spektaklio pagrindas čia – žaismė ir laisvė. Tik kuriama ji, deja, šiuos dalykus imituojant. Kada Chaplinas ar kuris nors kitas komikas juokesi iš sa-

vo vaizduojamą situaciją?.. Na, o čia, regis, pirmiausia aktoriams ir tik po to publikai yra be galo juokinga. Apskritai panašu, kad pagrindinė režisieriaus užduotis aktoriams buvo tiesiog jaustis laisviems ir žaisti, kiek tik jiems patinka. Lieka neaiškios ir nuorodos į OKT teatro spektaklius: išdėstyMAS kaip „Dugne“, keiksmąžodžių papiliūpos (tik čia jie nelimpia) ar gyvas muzikantas, išsiliejantis į veiksmą, – kaip „Išvaryme“. Kadangi jokia diskusija su vyresniuoju kolega nesimenzga, tenka vertinti tai tik kaip tyčinį ar (dar blogiau) netycinį plagiatą. Tad žiūrint neapleidžia mintis, kad visa ta žaismė yra be galo dirbtina, imituota, atsiradusi iš niekur ir niekam. O antrame plane esanti šiandienos mūsų politikų situacija irgi niekaip neanalizuojama, tik Shakespeare'o herojai aprenigiami šiuolaikiškais kostiumais ir sukuriama keletas būtinų scenų (pavyzdžiu, pagirios).

Taip, gyvenimo ir teatro tikrovei kažkur prasilenkiant, Mažasis, Rusų dramos teatrai bei OKT studija pasirodė maži, uždari kambarėliai, kuriuose žiūrovas tiesiog nereikalingas. Lyg kviečiamas jis būtų čia iš incijos, kiekvienam dirbant savo darbą kaip iprastą, nors ir neįvaldyta amata.

spalio 7 d. su R. Castellucci (moderatorius Kristupas Sabolius).

Jau antrus metus iš eilės „Sirenos“ bendradarbiauja su Lietuvos muzikos ir teatro akademija, kur rengiama Tarptautinė teatrológijos studentų konferencija, o šių metų tema – „(Re)vizija: Heroizmas“. Šiemet, be mūsų šalies jaunuju teatrolögų, pranešimus skaitys ir galimybę susipažinti su lietuvių teatru turės studentai iš Latvijos, Estijos, Lenkijos, Rusijos, Gruzijos, Vokietijos ir Prancūzijos. Konferencijoje vyks susitikimai su jaunaisiais lietuvių teatro kūrėjais ir tyrėjais: teatro kritikais, internetinio puslapio teatrometras.lt kūrėjais, taip pat su šių metų „Auksinių scenos kryžių“ laureatais – aktoriais Elze Gudavičiute, Ainiu Storpirciū, Mariumi Repšiu bei režisieriais Olga Lapina ir Vidu Bareikiu. Prisimenant praėjusių metų konferenciją taip pat bus pristatomas pernai skaitytu pranešimų katalogas „Kai teatras kalba apie teatrą“. Edukacinę festivalio programą užbaigs Kaune, Vytauto Didžiojo universitete, rengiamas seminaras su spektaklio „Apie gyvenimo trumpumą“ režisieriumi M. Schröderiu.

RIMA JŪRAITĖ

Apie pasmerktą meilę

„Tristanas ir Izolda“ Lietuvos nacionaliniame operos ir baletu teatre

Helmutas Šabasevičius

Naujajį sezoną Lietuvos nacionalinė baletu trupė pradėjo savo meno vadovo Krzysztofo Pastoro premjera. Baletas „Tristanas ir Izolda“, sukurta pagal prancūzų viduramžių kultūros žinovo Josepho Bédier parašytą to paties pavadinimo romaną – gera proga prisiminti pasakojimą, paplitusį po daugelį Europos šalių, žinotą ir Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: Poznanes viešojoje bibliotekoje saugomas senaja gudų kalba parašyto veikalas „Pasakojimas apie riterį Tryšaną“ rankraštis, datuojamas XVI amžiumi.

Pastaraisiais metais daug dėmesio skirdami daugiakultūriam LDK paveldui, galime matyti, kaip Lietuvos baletu trupėje jis sėkmingai atgimsta: lenkų choreografo vadovaujami, tose pačiose gretose šoka lietuvių, lenkų, baltarusių ir kitų tautybų artistai. Abiejų Tautų – lenkų ir lietuvių – baletu ganytojas ilgametė choreografo patirtį sėkmingai pademonstravo praejusio sezono pabaigoje: jo inicijuotas naujuoju choreografinių darbų projekto „Kūrybinis impulsas“ leido išsiplinti, kad iki šiol labiausiai su akademiniemis profesionalaus šoko formomis siejamas Lietuvos baletas sėpia netikėtas įvairių stilistinių krypčių kūrybines ambicijas.

Lietuvoje turintis gerbėjų dėl ankstesnių spektaklių – „Karmen“, „Vasarvidžio naukties sapno“, Mindaugo Urbaičio „Acid City“, – naujasis savo pareigas Pastoras nusprendė patvirtinti spektakliu, jau išbandyti Stokholmo (2006) ir Varšuvos (2009) pagrindinių teatrų scenose. Tai skatina manyti, jog šis kūrinius pačiam choreografui – reikšmingas pasiekimas, kuris mūsų platumose tinka dar ir todėl, kad čia žiūrovams artimesni sužetoniniai, o ne abstraktūs šokio meno kūriniai. Juo labiau kai pasakojama jaudinanti pasmerktos meilės istorija, žinoma iš Richardo Wagnerio operos ir 2006 metų Kevino Reynoldso ekranizacijos.

Spektaklyje išliko svarbiausios „Romano apie Tristaną ir Izoldą“ linijos ir herojai, tik Izolda Baltrankė virto Ozilda, o Rivalenui ir Blanšeflerei, romane gyvenanties iki antro puslapio vidurio, libreto autoriai Krzysztofas Pastoras ir Caritas Alphenaaras suteikė kur kas daugiau reikšmės.

Spektaklyje nėra žaižaruojančių viduramžiškų spalvų – jis sukurtas Pastori būdinga neoklasikinio baletu stilistika, istoriją pasakojant per šokį, kur reikia pasitelkiant pantomimą ir nemažai simboliaus virstančių daiktų ar jų nematerialių projekcinių įvaizdžių.

Vienjančia, įtraukiančia ir nepaleidžiančia spektaklio gija tampa muzika – Henko de Vliegerio orkestrinė pasija „Tristanas ir Izolda“ to paties pavadinimo Richardo Wagnerio operos motyvais, papil-

dyta „Wesendonck dainomis“. Orkestrą parengė ir jam dirigavo Modestas Pitrénas (trečiojoje premjeroje – Modestas Barkauskas); garsais pasakojama meilės istorija skambėjo jaudinamai, su įtaigiai vokaliniais inkluzais (solisti – Sigutė Stonytė ir Inesa Linaburgytė). Dramaturginiu ir jausminiu požiūriu nuoseklus muzikinis audinys dažnai tinkamai įvaizdintas choreografinėmis formomis, ir pirmiesiems spektaklio epizodams sunkoka bū-

bus vengti paviršutiniškos melodramos, dekoratyvių išorinių jausmuo proveržių.

Patraukliausiai spektaklio epizodais tampa duetai, atskleidžiantys pačias įvairiausias herojų meilės formas: Rivaleno ir Blanšeflere – santūrūs, aiškių siluetų, Marko ir Izoldos – derinantys statiskus (Markas) ir dinamiškus (Izolda) judesius, Tristano ir Izoldos – sudėtingi, su ekspresyviais, kartais net akrobatiškais, primenančiais elementais, pabrė-

poetiškai pablukę, raibuliuojantys vaizdiniai (kad ir nugrimzdę niūrokame apšvietime) organiškai papildė muzikinį spektaklio audinį. Gal tada įtaigiai būtų nuskambėjusi Tristano mirties scena – aiškiai suprievinant viltingas baltas ir melanginges juodas bures, kurios spektaklyje virto juoda Ozildo skraiste.

Naujajame spektaklyje akivaizdus sutelktas visos baletu trupės darbas – kordebaletas šoko darniai, kiek tai įmanoma gana skirtingu fi-

kas ir Greta Gylytė (ši jauna šokėja vis dažniau pastebima kaip svarbių partijų atlikėja, ir pasitikėjimą dažniausiai pateisina ryškiu, jausmingu šokiu). Morholas – pirmasis didesnis Gedimino Bubelio vaidmuo, jis šokėjas parengė sukaupęs reikiamas išvermės ir artistiškumo atsargas. Morholo ir Tristano dvikova, choreografo perteikta sulėtintos pantomimos judesiais, skleidžia standartinę baletu spektakliuose gėrio ir blogio priešpriešos energija, kurią netrunka išblaškyti strakaliojantys vaikai, Tristano išlaisvinčiai iš vergijos.

Ozildos vaidmens linija spektaklyje nėra išraiškinga, bet Anastasija Čumakova sugeba savo herojai suteikti reikiamu intonacijų bei žaižaruojančios energijos. Daugiau tokio ryžtingumo reikėtų ir Nailios Adigamovos kuriamai herojai. Karaliaus Marko paveikslą kuria Martynas Rimeikis ir Antonas Piasechinas – pirmasis labiau pabrėžia savo kilmę, padėti, kurią kartkartėmis sužmogina prieštarangi jausmai, antrasis – garbū amžių: jo judesiai lyg sulėtiniai, Izoldą jis vertina ne kaip mylimąją, o kaip nuosavybę. Pavydulių baronų trijulei (šiuos vaidmenis kuria Andrius Žužalkinas, Igoris Zaripovas ir Kipras Chlebinskas) spektaklio dramaturgijoje pritrūko aiškesnės vietas, tačiau jų pasirodymai dinamiški, scenoje paskleidžia nemažą energijos dozę. Nedaug sceninio laiko tenka Gorvenaliui, kurio vaidmenį atlieka Romas Ceizaris. Neilgas Tristano-mokinio ir Gorvenali-mokytojo duetas sinchroniškais judesiais bei ryškiomis pozomis antrina romane juntamai bičiuliško prierašumo temai.

Poetiškas išskirtų, bet net po mirties nenorinčių išsiširkinti išmylėjelių istorijos finalas Pastoro spektaklyje virto apoteoze, kurią regimie ne vienoje klasikinio baletu melodramoje: po mirties herojų sielos susijungia amžinybėje (panašų sprendimą matėme ir Simono „Dezdemonoje“). Paskutinis Tristano ir Izoldos duetas sukurta išradinai, įdomiai, tačiau jo vieta spektaklio dramaturginėje sistemoje nėra iki galo aiški. Čia ypač daug jausmų kovos, kuri, atrodytų, amžinybėje susijungusiuji neturėtų kankinti. Viens prie kito priglundantys ir atšlyjantys herojai, atrodo, dar tebesijučia kalti dėl savo jausmų, šią ašarą pakalnę paleika lyg nenorom, vienas paskui kitą atsigréždam, paciliu dengdam viens kitam akis.

Krzysztofo Pastoro spektaklis, priartinančios Lietuvos baletą prie šiuolaikinės, neoklasikinės estetikos, sutelkės trupę, suteikęs progą jauniems artistams, gali būti vertinamas ir kaip santūri naujų kontaktų su žiūrovu paieška, kol kai didesnio dėmesio lyg ir nesitinkint: ši sezoną „Tristanas ir Izolda“ bus parodytas tik du kartus.

Martynas Rimeikis, Olga Konošenko ir Pavelas Končevojus

NUOTRAUKA IŠ LNOBT ARCHYVO

tū rasti priekaištų. Pagrindinis spektaklio motyvas – jūra, viliojanti, pražudanti, pasmerkianti, atskirianti ir susiejanti – tyvuliuoja ir grūmoja tiek muzikos, tiek choreografijos, tiek scenografijos formomis. Lakoniškas Adomo Jacovskio sprendimas – dvi plastiškos, nelyg viena su kita prasilenkiančios bangos-ekranai, ant kurių projektuojami istoriją pasakojantys vaizdai (jų autorius – Povilas Oželis). Kiek monotoniskame spektaklio apšvietime (šviesų dailininkas – Levas Kleinas) lyg ir gausu atspalvių, bet jis niūrotas, tarytum niveliuojantis reikšmingus siužeto vingius – pirmajį Izoldos ir Tristano susitikimą, spektaklio finālą, taip pat ir pačius spektaklio herojus.

Scenoje tyranti tamša prislopiena nesudėtingų siluetų, santūraus kolorito, patogius šokti Aleksandros Jacovskytės kostiumus. Gaila, bet kartais jie pernelygi suvienodina veikėjų įvaizdžius (pavyzdžiu, Izoldos ir Ozildos).

Surasdamos įtaigias, estetiškai paveikias choreografines formas herojų jausmams atskleisti, choreografas istoriją pasakoja įdomiai, išradinės duetais, kurių aiškias, plastiškas, grafiškas linijas šokėjai papildo aštrijų, staigiu mosčių faktūromis, padedančiomis labiau individualizuoti kuriamu personažu vidinį pasaulį. Toks plastinis individualizmas – vertinga Pastoro kūrybos savybė, nes skatina šokė-

žiantys dramatišką juos apėmusių jausmų prigimtį ir pranašaujantys tragišką jų finalą.

Abstrakcijos ir konkretybės sandūra, proporcijos ir sąveikos formos – daugelio šiuolaikinių baletų probleminė vieta. Panašūs klausimai kilo ir po Anatolijaus Šenderovo baletu „Dezdemona“, sukurto rusų choreografo Kirilo Simonovo, juos provokuoja ir paskutiniai Anželikos Cholinos darbai – „Ana Karenina“, „Barbora Radvilaitė“. Pastorui taip pat ne visada pavyksta sklandžiai persikelti per siužeto rifus. Suprantama ir aiški Tristano tėvų mirties linija, pateisinamas jų dalyvavimas vėlesnėse sūnaus gyvenimo peripetijose, gana įtikinamai atrodo choreografiniu požiūriu raiškūs herojų kelionės jūra sprendimai. Primitviau nubrėžta Morholo linija, režisūrinių akcentų pritrūko pirmajam Tristano ir Izoldos susitikimui. Vieinas kitą sekantys įvykiai nesuspėja igyti labiau artikuliotos plastinės išraiškos, todėl prireikia butaforijos, kuri dažnai tėra vien tiesioginių ryšys su spektaklio siužetu: du meilės ir mirties gérimu buteliai, kavalijai, tikra ugnimi liepsnojantis žaizdras. Literatūriška pasirodė Izoldos išbandymo įkaitinutu kalaviju sceną, chaotiškas Izoldos ir Ozildos susitikimas, o jų grumytės priiminė tabako fabriko darbininkų kivirčą. Atrodo, kad pasakojant siužetą produktyviau buvo galima pasinaudoti projekcijų galimybėmis –

žinių duomenų šokėjams. Tačiau negalima buvo nepastebėti bendros kūrybingos nuotaikos, sukūrusios tinkamą dvasinę spektaklio atmosferą. Pagrindiniai jos skleidėjai – solistai, o jų sąrašas pateikė ir malonių staigmenų. Išydvome ne vien pagrindinius trupės solistus – dėl pavasarinės traumos Tristano vaidmenis kol kas neparuošė Eligijus Butkus, jis dviejuose premjeriniuose spektakliuose pakeitė Varšuvos dirbtinės šokėjas Pavelas Končevojus. Ši vaidmenį taip pat sukūrė Genadijus Žukovskis, Baltarusijos choreografijos koledžo auklėtinis, praejusi sezoną šokęs Romeo baletu „Romeo ir Džuljeta“. Ingos Cibulskytės biografijoje Izolda – nebe pirmas pagrindinis vaidmuo; šokėjos faktūra, linijos, judesijų pobūdis gerai perteikia choreografo sumanymus, o artistiniai gebėjimai leidžia šias formas atgaivinti, pripildyti aktyviai išgyvėnamų jausmų. Džiugu, kad buvo pastebėta Rūta Juodzevičiūtė, iki šiol šokanti kordebalete ar smulkesnes solo partijas. Jos Izolda – ypač emocionali, muzikali, akivaizdu, kad šiam vaidmeniui artistė atiduoda visą save, o vaidmuo jai tikrai atsidėkos igyta išverme ir pasitikėjimu savo jėgomis. Didelis prasminis ir estetinis spektaklio krūvis patikėtas Rivalenui ir Blanšeflerei. Įdomios, lygiavertės abi poros – Martynas Rimeikis ir Olga Konošenko bei Aurimas Paulaus-

Daugiau nei kinas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Ne, pakęsti jų negaliu. Laikau juos netobulais ir tiesiog nervinuosi žiūrėdamas. Suprantu, kad ne taip, neteisingai padariau. Kad tas ar anas kadas nepavyko, nes aš kvailys, tas – nes pinigų neužteko, anas – nes aš vėl kvailys.

O susitiki su savo herojais norite?
Tai man malonu.

Kaip jie reaguoja? Juk Jūsų filmai labai smarkiai įsiveržia į jų gyvenimą.

Visaip būna. Kartais puiki reakcija nuo pirmos iki paskutinės akmirkos. Kartais iš pradžių žmonėms būna sunku, paskui atlėgsta. Pavydžiui, pirma Lialios reakcija po filme „Pavelas ir Liala“ buvo gana santūri. Paskui ji pažiūrėjo dar kartą, išgirdo, kaip jai skambina iš viso pasaulio, ir tada pradėjo patikti.

Įsivaizduokite, nufilmuojate gerą dokumentinį filmą ir liekate padoriu žmogumi. Čia tai bent užduotis! Tikrai, išsi išsvetimą sielą ir likti padoriam – labai sudėtinga. Dėl tos moralinės kolizijos dokumentika ir turi tam tikrų apribojimų.

Man rodos, kad nemégstate peržiūrėti savo filmų todėl, kad filmas Jums mažiau svarbus nei filmavimo proceso atradimai ir patyrimai. Ar aš teisi?

Ne visai, tik iš dalies. Gal per daug sau leidžiu, bet aš apskritai iki šiol nemačiau tobulo filmo. Mačiau gerų filmų, kurie mane sukrėtė, paveikė, motyvavo kažką pačiam daryti, provokavo kurti. Pavydžiui, Andrejaus Tarkovskio „Andrejus Rubliovas“ ar Charlie Chaplin filmai. Bet aš nemačiau tobulo filmo. Mano supratimu, idealus režisierius – tai Tarkovskio ir Chaplinio kombinacija, jeigu pavyktų jų talentus sujungti viename žmoguje. Tarkovskis, žinoma, tobulai valdė kino kalbą, ko Chaplinas nedarė. Bet Tarkovskis neturėjo tokio humoru jausmo, tokio žmogaus charakterio, psychologijos supratimo, kuriuo pasižymėjo Chaplinas. Tad idealus režisierius, kuriančio tobulus filmus, aš nežinau, ką jau kalbėti apie mane – vidutinių režisierų. Todėl aš ir nemégstu savo filmų, nes jie yra viškai netobili.

O filmai turi būti tobuli?

Na, taip norėtusi (*juokiasi*). Kas kart pradėdamas naują filmą tikiuosi, kad pavyks. Bet ir vėl nepasiseka. Be to, aš iš tikrujų nenoriu dirbti, vengiu žmonių.

Viename Jūsų interviu skaičiau, kad būtinai prieš mirtį permontosite savo filmus, išskyrus pirmajį „Losevas“.

Kiekvienam mano filme – neišveniami kompromisai su žiūrovu. Dėl skirtingu priežasčiu jų nepavyksta išvengti. Yra produserių apribojamai, sąlygos. Pavydžiui, „Losevas“ trunka 60 minučių todėl, kad tada buvo nustatyta tokia dokumentinio filmo trukmė, ir viskas. Ten daugiau ir neturėjau medžiagos, bet, tarkime, filme „Belovai“

kai ko negalėjau idėti dėl laiko apribojimų. Arba „Šventa“ – jis apskritai kompromisas. Filmas būtu idealus, jei galėčiau nufilmuoti jį vienu kadru. Taip ir buvo planuota. Vaikas pamato veidrodį. Bet supratau, kad vieno kadro žmonės negali žiūrėti valandą. Tiesiog mūsų kultūroje tokio žiūrėjimo nėra.

Filme yra scena, kai vaikas, priėjęs prie veidrodžio ir pamatę save, atsitraukia, nucina ir, atsisėdęs į kampaną, sėdi ten kokias septynias minutes. Man tai buvo nuostabu – štai, kinas: jis sėdi ir galvoja. Bet suprantu, kad žiūrovui bus nuobodu ir padariau kompromisą. Nukirpau, padariau montažinę sandūrą, o jei jau vieną kartą sumontavau, vadinas, galima ir kita, nors dėl to suardžiau filmo idėją. Žodžiu, išscina taip, kad kiekvienam mano filme yra šiokas tokas kompromisas. Todėl ir sakau, kad vieną dieną padarysiu tokią versiją, kokia turėjo būti. Ji, aišku, bus ne žiūrovams, o tiems, kurie supras, ko aš norėjau.

Ir taip tikrai padarysite?

Žinoma, jei mirtis nebus staigi ir netikėta.

Ar Jūsų sūnus matė filmą „Šventa“, sukurta apie jį? Kaip sureagavo?

Žinoma, jam jau devyneri metai. Jis kartais pats įsijungia tą filmą. Ir vis stebisi, koks mažas, juokingas buvo. Jis žiūri į save lyg ir iš šalies. Šiuo požiūriu įdomu, kad jis supranta, jog tai ne jis. Sviatoslavas supranta, kad atvaizdas veidrodje nesi tu, bent iš dalies.

Man rodos, kad labai svarbu, jog jis vis žiūri tą filmą. Vadinas, svarbiausią tikslą pasiekėte – suteikėte galimybę susitiki su savimi, suprasti, kas esi.

Žinoma, taip. Kuo šiandien pasižymi baltaodžių žmonių gyvenimas? Pabrėžiu, baltųjų. Matau dvi pagrindines tendencijas: baltasis žmogus sensta ir dingsta, t.y. mes gyvename ilgiau, bet mūsų vis mažėja. O tai lydi vienas keistas reiškinys – vyru infantilumas. Vyrai labai ilgai brėsta. Anksčiau, matyt, žmogus neturėjo galimybų tiek ilgai galvoti, kuo jam gyvenime užsiimti, ką mylėti. Gana anksti reikėjo priesiūmėti atsakomybę. Taip vyksta todėl, kad mes savęs niekaip nepersonifikuojame. Žiūri į veidrodį ir nesupranti, kas ten įtave atgal žiūri. Pavydžiui, vienas mano bičiulis, pažiūrėjęs „Šventą“, skambina: „Klausyk, po tavo filmo supratau, kodėl mane žmona paliko.“ „Kuo čia mano filmas dėtas?“ – nustebau. „Kitą rytą po filmo skutausi ir pagaliau pamačiau save – kaip su tokiu bjaurybe ir tinginiu jি galėjo gyventi?“ Nors į veidrodį kasryt iki to žiūrėdavo. Žiūrėti į save veidrodje dar nereiškia matyti.

Bet tai apskritai kalba apie atvaizdą. Ekrane matome į save, ir ne. Bet, man rodos, tas noras pa-

matyti, atpažinti save ir yra svarbiausia visoje Jūsų kūryboje, ne tik filme „Šventa“.

Man irgi taip atrodo ir turbūt dar daugiau. Gal aš neteisus, bet esu tvirtai išsitiokinęs, kad bet kuris menininkas, sąmoningai ar ne, tam tikra prasme yra mokslininkas, besisen-giantis atrasti, kaip sukurtas pasau-lis, žmogus. Žmogus yra nuostabi, neįtikėtina, įdomi būtybė. Vis bandoma suvokti, kaip jis padarytas, kiek tame visko daug telpa. Kaip sakė Fiodoras Dostojevskis: „Platus žmogus, aš susiaurinčiau.“ Galu gale juk viskas prasideda nuo sa-vęs pažinimo, tik tada žiūri į kitus žmones. Juk žmonija jau tiek bloga pridarė, kad pasaulis seniai turėjo būti sunaikintas. O jis vis sukasi... Dar keičiau ir nepaiškinamiau, kaip po baisių asmeninių ar globalių nelaimių, kai, atrodo, nebegali-ma toliau gyventi, žmogus vėl šyp-sosi, išgeria, Naujuosis metus švenčia, juokiasi...

Ar vis dar norite kurti kiną?

Kiną, kaip visi jি supranta, – ne. Toks jis man apskritai nebeįdomus. Kinas devalvavosi. Jis tapo audio-vizualine šiuksle. Per daug filmų prifilmuoja. Ir dar vieną daryti nē-ra jokios prasmės.

Bet vis dėlto darote? Profesijos nepakeitėte?

Ne, aš turiu kitą profesiją. Esu tingenys. Profesionalus. Vieną filmą kuriu penkerius metus ar daugiau. Nedarau reklamų, užsakomųjų politinių juostų.

Bet girdėjau, kad ruošiatis naujam filmui apie Peterburgą?

Norėčiau sukurti filmą apie šį miestą. Sugalvojau kai ką įdomaus, techniškai naujų žingsnių – ir filmavimas, ir projekcija – 120 kadru per sekundę. Tas reikalauja nemenkų lėšų. Visiems idėja patinka, o pini-gų nėra. Filmas remiasi Andrejaus Petrovo muzika.

Labai norėčiau pamatyti tą filmą.

Aš taip pat, beje, labai norėčiau. Manau, tai bus dar negreit, tekėdaug laiko ir energijos išeikvoti. Tiesą pasakius, ir „Antipodus...“ sugalvojau prieš dešimt metų ir septynerius metus praleidau ieškodamas pinigų. Esu atkaklus žmogus. Vis tiek kada nors padarysiu. „Šventa“ idėja atsirado prieš penkiolika metų, gimus pirmam stūnui. Bet tada nepavyko, nes naudojome kino juostą, kurios buvo tik 2 minutės. Nežinojau, kad procesas bus ilgesnis. Tačiau vis dėlto, ką noriu, padarau. Gal ne viską, bet stengiuosi.

Garsiausiai Jūsų kartos dokumentinio kino kūrėjai Sergejus Loznica, Sergejus Dvorcevojus pasuko į vaidybinių kinų. Jūs tokiai ketinimų neturite?

Neinu į vaidybinių kinų, nes neturiu fantazijos. Aš nemokiu sugalvo-ti. Man patinka žiūrėti, stebeti, o

„Trečiadienis 1961.07.19“

paskui iš to ką nors padaryti. Sugalvoti gal ir galėčiau, aš juk vis dėlto – profesionalus scenaristas, bet iš to man jokio džiaugsmo. Esu laimingas, kai filmuoju, o staiga kas nors atsitsinkta, ir aš žinau, ką daryti su kamera. Tai pati svarbiausia akmirka. Man pasisekė, kad galbūt labiau nei kiti žmonės matau. Tam tikroje situacijoje galu pamatyti kai ką, kas įgyja didelę prasmę ir vertę. Bet pati didžiausia laimė, kai tada aš „teisingai“ filmuoju – atitinka raskuras, kameros judesys. Taip atsi-randa „susikabinimas“ – gyvenimo ir to, ką aš matau pro kamerą. Tai visiškai neįtikėtina. Neįtikėtina ir nepakartojama. Pabandykite pakartoti – nepavyks. Gal todėl, kad debesys buvo tamsesni, gal kad užuolaida sujudėjo.

Jūs dažnai pats filmuojate savo juostas. Kodėl? Juk yra daug gerų operatorių, kurie nufilmuoš ką nori ir kaip nori.

Taip, žinoma, aš ir dirbau su didžiaisiais – Georgijumi Rerbergu, Pavelu Lebeševu. Man sunku dirbti su operatoriumi. Manau, kad dokumentiniame kine operatorius ir režisierius yra lygiaverčiai kūrėjai, nes operatorius atlieka tuos mažus, vos pastebimus kompozicijos, raskrus pakeitimus, kurie gali viską nulemti. Net svarbu, kur bus ryškumas: čia, čia ar čia (rodo į gretimus ant stalo pamerktos gėlių puokštės žiedelius, – N.K.), ir tie ryškumo pakeitimai keičia kadro ir vaizdo prasmę. O tą ir daro operatorius. Režisierius dokumentikoje to nespėja, tai neįmanoma. Jei kas staiga atsi-tinka, akimirksniu gali sureaguoti tik operatorius. Todėl ir manau, kad jis toks pat filmo autorius, kaip ir režisierius. Todėl noriu filmuoti pats, tą akimirka justi salę, kuri ši kadrą žiūrės. Pervedu ryškumą ir jaučiu žiūrovų reakciją... Tai nepakartojamas jausmas, kuriuo nenoriu su nieko dalintis. Be to, kine menas, mano manymu, prasideda nuo klaidos.

Taip, juk daugelis atradimų kine būtent taip ir buvo padarty.

Jei nufilmuotum tą patį vaizdą su klaida, net eksponcijoje, pasta-tytum, sakykim, kitą diafragmą, vaiz-das bus kitas. Pavydžiui, aš filmuoju prieš šviesą, nors tai laikoma klaida. Reikia, žinoma, mokėti filmuoti be klaidių. Bet kai moki, tada reikia daryti klaidas, ir iš to kai kas gali pavykti.

Daug keliaujate, turbūt net keli kartus apskridote Žemę. Ką duoda kelionės? Jūs filmas „Tišė!“ rodo,

kad visas pasaulis gali atsiskleisti pro buto langą.

Taip, bet gal todėl aš ir nufilmavau tokį filmą, nes daug keliauju, mačiau daug pasaulio, daug žmonių. Kita vertus, keliaudamas prae-dedi labiau mylėti žmones. Turi daugiau šansų sutiki žmogų tokį, koks jis buvo sukurtas. Kuo toliau nuo didelių miestų, tuo daugiau galimybų sutiki tikrą žmogų. Ir turiau pasakyti, kad žmogus – nuostabi būtybė. Kai keliauju, supranti, kad tave riboja savi nusistatymai: taip galima, taip reikia, taip naudinga, taip žalinga, tas moralu, tas ne... Niekaži visa tai. Aš tokių dalykų mačiau... 40 dienų gyvenau vienoje sa-loje Ramiajame vandenyne kanibalų gentyje, bet jie nuostabūs žmonės. Tai nedidelė sala, kurios penkis metrus kasryt nuplauna vandenynas. Ryta žmonės atsikeilia, vyrai nardo, o moterys iš ištrauktų koralų vėl stato krantą. Ir taip kiekvieną rytą, nes jei kartą to ne-padarysi, patingėsi, tiesiog nu-plaus, ir tiek. Tik atvažiavęs buvau be galio susižavėjės tais žmonėmis, kaip jie bendrauja, kaip vienos kitam padeda. Paskui pastebėjau, kad tas vyras miega ir su žmona, ir su dukra. O vaikai ir nuo vienos, ir nuo kitos. Dieve mano, pagalvo-jau, kaip čia taip... O paskui iš ryto matau, kaip jie visi kartu stato tą krantą. Ir suprantu, kad visa tai, ką aš žinau ir manau, jiems neįdomu. Jie neturi kitos išeities. Toje nedidelėje, vandenyno plauamoje sa-loje gyvena vienuolika žmonių, ir viskas. Artimiausi žmonės – už dviešimt mylių. Keliaudamas pamatai daug ką, ko nesupranti, nepri-imti, o svarbiausia, pamatai laimingus žmones ten, kur nesitiki. Vienoje Afrikos vietoje aplinkui nėra nieko, išskyrus dramblius. O moteris kiekvieną dieną gražiai apsirengusi, susišukavusi, kiekviena drabužio detalė apgalvota, priderinta. Kam, kodėl jai to reikia? Visas sa-vos vertėbes keliaudamas patikrini. Grįžę labiau myli tėvynę, geriau jā suprantu, labiau myli žmones ir gali parodyti jiems pasaulį iš savo buto lango.

Tai vis dėlto dar, matyt, yra prasmė kurti filmus?

Taip, filmus-ivykius, sukreciančius filmus, kurie reti, bet puikūs. Tai vienintelis keliaus. Filmus, kurie yra daugiau nei kinas. Mano manymu, kine turi būti kai kas daugiau už estetinę vertę. Aš noriu kurti tokius filmus, o papasakoti dar vieną istoriją – ne, tai ne man.

KALBĖJOSI
NERINGA KAŽUKAUSKAITĖ

Gidas po parodą

Gintauto Trimako fotografijos „Titanike“

Agnė Narušytė

Atėjus į Gintauto Trimako parodą „Titanike“, prisiminiau Eriko Grigoravičienės knygoje „Vaizdinis posūkis“ perskaitytą mintį apie vaizdus: „Kitaip nei medijos ar technologijos, vaizdai egzistuoja vienaskaitoje, todėl daugiausia pasiekti įmanoma interpretuojant juos pavienius. Jie nėra atskirti nuo kalbos ir „nekalti“, bet žodžių triukšmą atremia uždarumu, santūriu tylėjimui ir optiniu tirščiu...“ Šis Gottfriedo Boehmo idėjų apibendrinimas skambėjo kaip perspėjimas apie fotografijas, kurios jau nebepanašios į fotografijas, nes čia niekas nenufotografuota. Nors kai kur dar galiama atpažinti užuolaidą, debesis ar net paukščiuką („nusišypsok, tuo išskris paukščiuks“, – ar taip dar tebesakoma?). Trimako vaizdai yra abstraktūs, uždari, tylūs ir kartu tiršti – kažko. Gal tai net ne vaizdai?

Vaizdams tylint, pasikalbėjau su autoriumi. Priešingai nei vaizdai, jis mėgsta kalbėti (maga pasakyti – *trimakuoti*) ir kalbėdamas paneigia Boehmo mintį. Na, gal ne paneigia, bet apverčia, nes jau kurį laiką Trimako vaizdai nebeegzistuoja vienaskaitoje. Jie yra tarsi pakelius į kažkokį tikslą, kuris nėra vaizdas. Vienaskaitiniu pavidalu čia egzistuoja ne vaizdai, o medija – fotografija, Trimakas kalba tik apie ją ir jai. Kad suprastume jų pokalbij, reikia žinoti pagrindines sąvokas, nes kitaip vaizdai-ne-vaizdai ir liks tik tiršta tyla. Tos sąvokos duotos parodos pavadinime, kuris užrašytas plakate: „Sidabras, taškas. Skaičius“. Jokių kitų žodinių ramentų (pavadinimui, anotacijui, citatui, katalogui...) čia nėra. Taigi žiūrovui palikta laisvė pačiam konstruoti parodos prasmės architektūrą. Vis dėlto man buvo įdomu pačietyti autorius nubrėžtu taku, nors mūsų išeities taškai neįsvengiamai skiriasi. Taigi – sidabras, taškas. Skaičius. Kas tai?

Sidabras

Tai – fotografijos medžiaga, „tikroviško“ vaizdo egzistavimo pagrindas. Procesas, kurį skaitmeninio vaizdo eroje galima padėti į archyvą: šviesos paveiktas sidabras virsuta tamsa, o norint vėl matyti šviesą tą tamsą reikia dar kartą apšvesti, kad patamsėtų (jau kitas) sidabras. Neapšviestas sidabras išplaunamas, apšviestas (tamsus) lieka. Tamsa – tai sidabras, liudijantis tamsoje buvus šviesą. Ruošdamasis šiai parodai, Trimakas kurį laiką „pratinosi“ prie „Titaniko“ galerijos erdvės – fotografuodavo pasibaigus parodoms, kai pajudėjus pertvaromis ir uždangomis „atsiverdavo šviesa“. Tai – kairėje, prie iėjimo, sukabinti tamsos stačiakampiai su šviesos šešliais ir vertikaliais plėšliais. Kai nuo jų nusisuki, kad galėtum keliauti toliau, žvilgsnis atsiremia į atvertą langą, ir tai nėra vėdinimas, o šviesos grąžinimas, refleksija, nes prie-

Gintautas Trimakas. Parodos „Sidabras, taškas. Skaičius“ fragmentas

šais – polaroidinės nuotraukos, kuriose užfiksuoti atspindžiai languose ir ant baldų (ne šiaip sau langai ir balda, o reikšmingi autoriu). Po kiekvienu – tamsus popierėlis su baltu stačiakampiu. Tai – „išdegintas sidabras“, kuriuo Trimakas uždengė neįjungiamą polaroidinės kameros blykštę ir gavo ne vieną unikalią fotografiją, bet dvi: veiksmą ir atoveiksmą, tikslingą vaizdą ir aparatūros klaidos ištaisymą, vos juntamos šviesos virpėjimą ir akliną tamsą, kurią sukūrė ryškiausia šviesa.

Iš čia žvilgsni patraukia kažkas panašaus tolumoje – keli darbai, kartojantys ta pačią dviejų figūrų kompoziciją. Bet tai – ne tas pats. Tai nufotografuoti objektais (pozityvai ir negatyvai), skirti Kazei Zimblytei ir pernai eksponuoti „Lietuvos aid“ galerijoje. Patys objektai kabos parodos erdvės gale, „už kampos“, todėl iš čia jų nesimato. Jie padaryti iš juostos, kuri taip ilgai gulėjo nejudinama, kad sidabras „išlipo“ į viršų, o dabar yra sulenkta ir paversta skulptūra iš nieko, kokias mėgo kurti menininkė. Yra ir trečias kūrėjus Zimblytei, bet nor-

int jį pamatyti reikia gržtį beveik į parodos pradžią: du dideli kvadratai su skyle, tamsus ir šviesus. Šviesujį Trimakas išbalino, sluoksnis po sluoksnio atskleisdamas sidabro struktūrą, tai, kas egzistuoja, bet yra nematomas. Tokiam išbalinimui jis pasinaudojo sovietmečiu mėgčiamas siūlyta technologija, „kaip pagerinti fotografiją“, kai nieko neišėina. „Ištaisė klaidą“, kad pamatyti, iš ko padaryta fotografija. Bet vaizde pramušta ir nufotografuota skydė jau ragina eiti toliau – į kabančių skylėtų vaizdų spiečių. Jų pilkšvai juosvos miglos susidarė per ilgą laiką fotopopieriu perėmus juodo voko faktūras, veikiant žemės fonienei radiacijai. Tai – paties kosminio erdvėlaikio fotografijos.

Bet sidabras fotografijoje ne yra, o buvo. Ant galinės sienos kabo tamsus „ekranai“, kuriuoje transliuojamas dangus, mirgantis ilga skaičių eile. Tai jau nebe sidabras – tai skaitmeniniai „pasveikinimai“, kuriuos Trimakas nuo 2011.01.08 publikuodavo „Facebook“e. 1979 m. pavasarį knygoje „Camera lucida“ Rolandas Barthes’as parašė, kad fotografijos esmė, jos geliantis *punc-*

tum yra „tai buvo“ – įrodymas, kad nufotografuotas objektas tikrai egzistavo, bet tik praeityje, be jokio tėstinumo į ateitį. Trimakas sako „tai buvo“ analoginei fotografijai. Kaip Barthes’as išgali žiūréjo į portretą geisdamas iš sidabro išgaudi savo mirusios motinos esatį, taip Trimakas ieško fotografijos skverbiamasis į sidabro struktūrą, jį išdegindamas, gamindamas tik kontaktinius atspaudus, tarsi tam, kad vaizde išispaustų prisiliertumas prie mirštančio fotografijos kūno. Galiausiai jis pats sunaikina, kas liko, pramušdamas skydę.

+ Taškas

Lotyniška žodžio *punctum* reikšmė yra taškas. Ir dūris. Ir įgelimas. „Mano fotografijose nėra *punctum*“, – sako Trimakas. Nėra bartiška prasme, nes jose niekas nepavaizduota, todėl jokia detalė negali sukelti žiūrovo galvoje sprogiimo, dabartyje pramušdama skydę į praeitį. Vienintelai nufotografuoti objektais – tai dangus, minėtos fototojostų skulptūros Zimblytei ir užuolaidos, kuriomis „Titanike“ buvo uždengta Rūtos Katiliūtės tapy-

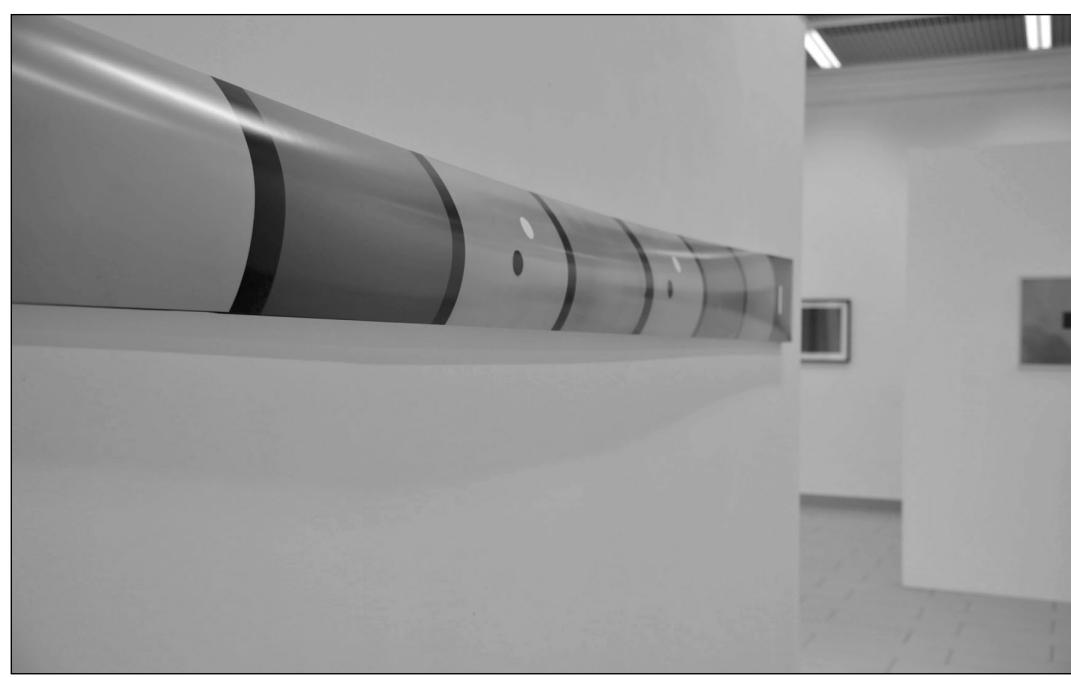
ba, kad netrukdytų mados namų pasirodymui. Dar vienas, tamsioje beveik nematomas objektais – stiklinis negatyvas, kuriame – pro „Titaniko“ ketvirtame aukšte esančios fotolaboratorijos (tai – Trimako darbo vieta) langą nufotografuotas ažuolas (jo nesimato): jis padėtas prie to paties lango ir vėl nufotografuotas du kartus. Tokie beveik neobjektiški objektai yra ir taškai – iš pramuštų skylių išimti popieriaus skrituliukai, kuriuos Trimakas numeta ant popieriaus ir nufotografuoja. Šiose fotografijose Barthės’as nerastą *punctum*, nors visa parodos erdvė sutaškuota – nuo taško prie taško keliauja žiūrovo žvilgsnis, varstydamas erdvę skersai išilgai.

Tie taškai – tai Trimako, kaip autoriaus, iškišimas į pačios šviesos kūrybą tamsinant sidabrat. Skydės pradūrimas yra agresyvus veiksmas – juo sugadinamas, sunaikinamas vaizdas. Sovietmečiu taip elgdavosi cenzoriai, mušininkai, pažymédavę patikrinatas siuntas ir taip kartais sunaikindavę vinilines plokštėles, ir KGB sumytų žmonių giminės, išpjauystydavę jų veidus iš fotografijų šeimos albumė. Bet – šypsosi Trimakas – „aš pradūria skylę danguje, todėl ne sugadinau objekto“. Taigi žymėdamas taškus Trimakas ne tik teigia savo buvimą, savo požiūrio tašką, bet ir pasitraukia, tarsi leisdamas kurti kitiems – šviesai, foninei radiacijai, atsitiktinumui (suplanuotam), judėjimui, skaitmeninės laboratorijos darbuotojui, kuris „kažką savo prideda“, popieriui, kuris turi savo specifiką, skaičiams, kuriuos jis išpjausto lazeriu ir visą parodos laiką (10 dienų) leidžia pro juos šviesą ant sidabro, per skaitmeninės fotografijos dabartį žvelgdamas į analoginės praeity, kurią primena unikalūs to proceso atspaudai, čia pakabinti kaip suraityti skudurai.

Todėl manau, kad nors Trimako vaizduose nėra atmintį sužadinančių detalių, čia yra *punctum* – sidabrinės fotografijos mirtis, pasiduodant skaičiui.

x Skaičius

Dabar fotografija paklūsta skaičiaus logikai – viskas apskaičiuoti ir nuspręsta, nieko nereikia galvoti pačiam fotografui ir net pavadinimus „Facebook“e“ paviešintoms fotografijoms suteikia pats internetas – ilga, unikalų skaičių seką, pavyzdžiu: „179591_10150984373316731_942924714_n.jpg“. Tai pavadinimas fotografijos, kuriuoje nufotografuotas dangus buvo paviešintas „Facebook“e“ 2012.06.26, per mano gimtadienį; šiuo vaizdu ir baigiamas pasisveikinimų ciklas, nes už dviejų dienų turėjo prasidėti jo paroda. Turiu šią fotografiją namie – ją vis norisi paliesti, tikrinant, ar čia tikrai ne monitorius. Suvedžiau pavadinimo skaičius iš jos – kuriam

NUKELTA | 7 PSL.

Tradicija

Aistės Kisarauskaitės kūrinių paroda „Still Life“ galerijoje „Akademija“

Erika Grigoravičienė

Pagrindinis parodos eksponatas – serija „Tradicija“, 14 didelių spalvotų įremintų fotografijų be pavadinimų. Fotografijose – naturmortai, rasti Justino Vienožinskio ir Mikalojaus Konstantino Čiurlionio mokyklų klasėse ir skirti vaikų piešimo bei tapybos įgūdžiams laužinti (vienas jų buvo pastatytas VDA tapybos katedros studenams).

Išskirtęs vienarankis medinukas tarp sudužusio puodelio skeveldrų. Begalvė lėlė rausvais nuo pečių smunkančiais marškinėliais mėgdžioja laisvės ir nelaisvės statuloms būdingą gestą. Tatuiruota gipsinė ranka kyšo iš juodosios dėžės nertos suknėlės fone. Berankė lėlė išterlioti veidu apžergusi kažkokį cilindro formos padargą. Pasienskios lėlės pasturgalis kyšo iš už butaforinio šaldo pusiau nulaužtu snapu, šalia – alaus butelis. Lapės kailis ant porcelianinio mergaitės portretinio biusto pečių žvelgia į žūrovus paraudusioms akiams. Vienakis pliušinis meškiukas ir geltonas virdulys. Susmukęs meškiukas ir raudonai išteptas akmuo. Pliušinis kiškis, geltonas kibirėlis ir daugiafalis kaktusas. Tankas, teletabis, mažo gyvio kaukolė, kažkoks medžio raižinio klišė. Didelio gyvulio kaukolė, dviračio sėdynės apačia, juodas skėtis, butelis su rudo skysčiu, piltuvėlis, du svogūnai. Paukščio iškamša, senas dantytas mechanizmas, kaukolės dalis su raga, skaisčiai žalia silikoninė varlė ir Thomaso Harriso knyga „Hani-balas“. Ant medinio „balvono“ už-

mauta dujokukė ir karininko kepurė. Skilęs anatominis veido raumenų muliažas automobilio durelių lango ertmėje.

Vaikų dailės mokytojai puikiai išmano dailės istoriją. Medinukas kaip du vandens lašai panašus į beveidžių mariionečių porą, įvairiomis pozomis besikopuliuojančią begalinę Man Ray nuotraukų se-

asambliauose ar Marijos Teresės Rožanskaitės paveiksluose lėlės taip pat vienaip ar kitaip susijusios su seksualumu ir mirtimi. Dujokukė su uniformine kepure – būdingas XX a. pirmos pusės modernizmo dailininkų išplėtotos karo ikonografijos motyvas. Lapės ir porcelianinės mergaitės žvilgsnyje kunstkamerų ir panoptikumų

miną nualpo, išvydės pastatyta pieštis iškamšą. Nenuostabu, jei tokius naturmortus tapantys paaugliai griebiasi kvaišalų. Nes ir didieji avangardo dailės ikonografijos išradimai negimė be vienų ar kitų „substancijų“, o ši ikonografija, atvirai sakant, yra iškrypeliška ir žuandančiai destruktyvi, kaip ir ją subrandinės XX šimtmetis (ar pirmoji jo pusė). Dėl aklos, beatodairiškos mokytojų meilės menui (ne visai pagrįstai suprantamam kaip „menas menui“) mergaitės, namuose galbūt vis dar rengiančios ir guldančios miegoti lėles lyg gyvus vaikus, klasėse verčiamos pieštis jas išprievertautas ir nukankintas. Pliušinių žaislų teisė į menamą gyvybę šandiem stotų ginti ir ne-maža dalis suaugusiu, nors šie žaislai įvairose viešo gyvenimo srityje dažniausiai simbolizuoją būtent vaikystę.

Aistė Kisarauskaitė rastų naturmortų nekoregavo, „tik“ nuotografavo, bet taip, jog kartais net suabejoji, ar po stiklu neprislėgtas tikras žakardinis audinys (beje, stikluose visai be reikalo atspindi žiūrovą fizionomijos ir vaizdas pro galerijos langus; mano susižavėjimą šiomis nuotraukomis, matyt, lėmė tai, kad pirmasyk jas pamačiau kompiuterio ekrane, ir dar neaišku, kuri laikmena – atspaudas ant popieriaus ar ekranas – joms labiau tinka). Kai kuriuos daiktus, regis, galėtum paliesti, bet menininkė anaiptol nekuria vartojui patogaus, nuoseklaus kvazitaktlinio vizualumo, kaip neretai daro žiūrovams ir pirkėjams pataikaujantys tapytojai ar fotografai,

matymą bemaž išversdami į lytėjimą. Kisarauskaitės fotografijose vaizdas nėra preciziškai nuglaistyta, čia aiškiausiai matyti visi plynai, sujungimai, užribiai, irstantys draperijų kraštai ir įvairūs kiti (tampymo metu turėjė pranykti) pastatyti trūkumai. Toliau esantys daiktai optiškai išlenda į priekį, artimesni tampa nepastebimi, kai kurie dėl aštrios šviesos išsyk krinta į akis, kiti „atsiranda“ vėliau ir priverčia atidžiau į juos pažūrėti. Fotografijos leidžia pamatyti ir gražų vaizdą (kurį galbūt matė mokytojai) – sodrių spalvų ir raiškių formų sąskambį, bet jos taip pat parodo, kad reginys nėra tapatus materijai. Jas norisi žūrėti ir iš tol, ir iš arti. Kai iš labai arti stebime tapybos darbą, matome tik potēpius, šiose nuotraukose – kiekvieną siūlej, bet esmė ta pati – medžiagiškumo ir regimumo apykaita. Nors vaizdai dvejopai nejudą – kaip *nature morte* ir kaip fotografija, – jie tarytum pulsuoja ir mainosi akise.

Vietoj kompozicijų iš ankstesnių galerijoje vykusių parodų kūrinių etikečių menininkė verčiau galėjo iškabinti kitas savo nuotraukų serijas – „Skelbimus“ (su abstraktaus ekspresionizmo tapybą primenančiais afišų klijais) ar „Paveikslus“ (su dramomis ryškalų vonelėje). Nes fotografuoti jai sekasi – dar vaikystėje perpratusi tapybą, ji turi jautrią akį ir moka tapyti šviesą.

Paroda veikia iki rugsėjo 30 d.
Vilniaus dailės akademijos galerija
„Akademija“ (Pilies g. 44 / Latakos g. 2)
Dirba pirmadienį–šeštadienį 12–18 val.

Aistė Kisarauskaitė. Iš serijos „Tradicija“. 2010–2012 m.

rijoje („Mr. and Mrs. Woodman“, 1927–1947). Marionetės, nariuotos medinės lėlės, viduramžiais naudotos religiniuose vaidinimuose, nuo Renesanso laikų tarnavo dailininkams draperijų klosčių ir gyvam modeliui neįmanomų judesių studijoms. Plastikinės vaikiškos lėlės, XX a. 3–5-ojo dešimtmečio prancūzų ir vokiečių fotografų darbuose sulaužytos ir išprievertautos voliojasi ant grindinio, per seksualinio smurto inscenacijas jos įgijo lytį ir tapo prarastos nekaltybės simboliumi. Valentino Antanavičiaus

natūralizmas susiduria su klasikine (klaidingai priskirta antikai) baltuma. *Nature morte*, mirusi gamta, tautologiskai įvaizdinta gyvūnų kaukolėmis. Dailės edukologijos tradicijai nūnai dar priklauso menas apie meną – apropriacija ir kartotė, taip pat pažintis su masine vartojo kultūra bei kiču.

Naturmortai veikiai įkvėpia pasakoti dailės ir kultūros istorijas suaugusiemis. Jie, mano nuomone, ne visai tinka vaikams. Prieš keletą metų girdėjau, kad vienas i „čiurlionė“ stojantis mažametis per egza-

ATKELTA IŠ 6 PSL.

laikui reikėjo susitelkti tik į juos, iš Jungti mintis, kad nepadaryčiau klaidos. Paskui perėjau seką dar kartą – tikrinau. Lėtas darbas. Pagalvojau – kick kartų per dieną tenka šitaip suvedinčių skaičių: banko ir asmens kodus, slaptažodžius, kortelių numerius? Skaičių beprasmybė ramina, nes nereikia galvoti – tik begalinis kartojimas. Todėl taip lengvai ir dauginasi vaizdai, po truputį „mirdami“ mums. Fotografuodamas dangų, ijdėdamas jį į socialinį tinklalapį, paskui atspausdindamas rašalu Trimakas juos irgi nužudo – lieka juodi stačiakampiai, kas atpažins, kad ten buvo dangus? Matomas tik baltų skaičiukų žvaigždyno takas. Tai – *fotošopo* klaida, bet jos Trimakas netaisė („didžiausia klaida yra ištaisyti klaidą“).

Skaičius, regis, apsaugo nuo kladų – kitaip nei žodis, nei vaizdas, jis su niekuo nesusijęs, absoluti vertė, duodama visiems vienodai, kaip uniforma. Todėl jis riboja, kaip anksčiau ribodavo fotografijos formatai, unifikuotas standartas, kurį Trimakas palydi viską skaičiuodamas: 3 x 4 negatyvas, 30 x 40, 16 kadrų – 8 tėciui, 8 sau pačiam; kontakti-

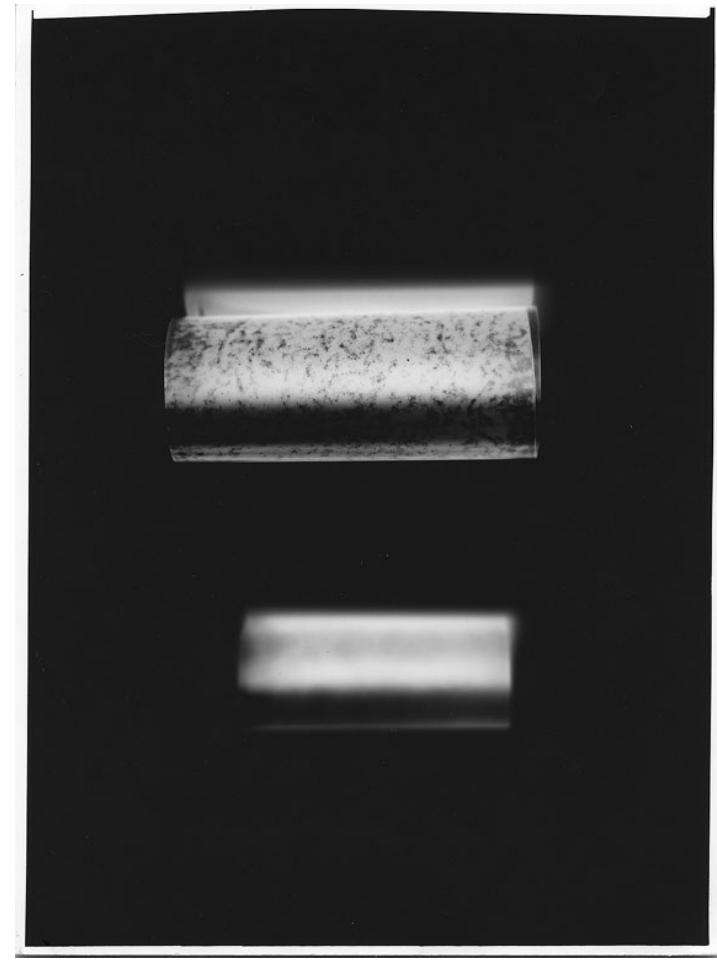
niu atspaudų mastelis 1:1; 24 ir 36 kadrai juoste; 8 dienos nuo pirmadienio iki pirmadienio – 8 kadrų dangaus, šikart – mėlyno, ieškant spalvos, kuri dedikuojama Čiurlioniui. Kaip gama, sugrota fotojuoste, kuri suskirstyta kadrais, o tarp jų – nevienodo pločio paužės, nelygus ritmas, „pažyvairiantis“ fotografijai skirtą laiko (juostos) atkarpa.

Skaičiai žymimas ir didysis egzistencinis ribotojas – laikas. Kiekviename kadre – laiko tarpas. Tarp dviejų kadrų – taip pat laiko tarpas. Parodoje skaičius 2 – visur: du polaroidai, du popierėliai, du taškai, du ažuolo fotografijos stačiakampiai (vienas didesnis, kitas mažesnis), du pasveikinimai Zimblytei, viskas dalijasi iš dviejų. Du reikalingi dialogai – tarp vieno ir kito, kurie yra ir vienodi, ir ne, nes kito laukšto sidabru patamisino šviesa, atsklidusi iš kito taško. Tarp tų taškų praeina laikas. Kažkoks laiko tarpas, neįreikštasis skaičiumi, tarp vieno to – pats Trimakas, dabar man sakantis „Titaniko“ ketvirtuoju auksčiau balkone: „Pavargau nuo vaizdinės atminties – kilometrai juostų... Kiti fotografuoja, kad turėtų, kaip prisiminti, as fotografuoju, kad ne- reiktu prisiminti.“

= Trimakas

Jis ir savo parodos erdvę konstruoja kaip tarpą – juk nuo įėjimo atsiveria tuščias koridorius, kuriamo nėra jokio vaizdo, tik Birutės Stulgaitės parodos „Kintanti erdvė“ pavadinimas ir už jo – užuominia į toje erdvėje kabančius metalo objektus. Vėl dialogas. Bet pasukime kairę. Sudygnsiuokime visus tuos taškus, kas čia susisiuva? Pats pirmas vaizdas prie įėjimo į parodą – Trimako autoportretas, neryškus, tarsi jis pats jau būtų susiliejęs su erdvė. Tai – atspindys to paties balkono stikle, dengiančiame sauoso tingo plokštę sieną, už kurios yra fotolaboratorijos sandėlis. Vaizdą vagoja krakeliūros, lyg jis jau būtų senas. Bet tai – ne krakeliūros. Tai šviesos poveikio statybinei medžiagai sukurtas piešinys, baltų takių voratinklis rudoje démėje. Kitai tariant, brokas, architektūrinė klaida, padaryta nepagalvojus apie šviesos poveikį ir pastato funkciją. Taip per klaidą pats „Titanikas“ ėmė fotografuoti laiką. Jei ne Trimakas, to nebūčiau pastebėjusi. Tai mano taškas – mano *punctum*.

Paroda veikia iki spalio 6 d.
Vilniaus dailės akademijos parodų salės „Titanikas“ (Maironio g. 3)
Dirba antradienį–šeštadienį 12–18 val.

Gintautas Trimakas. „Kazei Zimblytei“. 2011 m.

Tikroji žvaigždė – autorinis kinas

69-asis Venecijos kino festivalis

Armas Rudaitis

Rugsėjo pradžioje i Venecijos Lido salą sugužėjo kino profesionalai ir gerbėjai iš viso pasaulyo – čia jau 69-ą kartą vyko „La Biennale di Venezia“. Vienuolika dienų trukusioje seniausioje pasaulyje kino šventėje netrūko netikėtu premjerų ir šokiruojančiai drąsių filmų.

Konkursinėje programoje šiemet buvo pristatyta aštuoniolika naujuų filmų. „Auksinį liūtą“ užtikrintai laimėjo naujausias Pietų Korėjos meistro Kim Ki-duko filmas „Pieta“. Religinė jo potekstė akiavaidzi. Bet aštriai ir atvirai nagrinėjamų religijos temų netrūko ir daugelyje kitų konkursinės programos filmų.

Esu išitikinės, kad pagrindinio „Pictos“ heroaus tamsią naktį gatvėje nenorėtų sutiki net didžiausias narsuolis. Kim Ki-dukas pasakoja apie žiaurų skolų išmušinėtoją (Lee Jung-jin), be gailėlio luošinantį savo aukas, kad pasinaudotų jų sveikatos draudimo pinigais. Nors beveik visi žiauriausiai epizodai lieka už kadro, filmas veikia taip, kad gali nustebinti net didžiausius siaubo filmų gerbėjus – tai, kas neparodyta, mūsų vaizduotė užpildoturėja kas baisesniais vaizdiniais ir veikia stipriau. Režisierius tuo meistriškai naudojasi. Kim Ki-dukas sakė, kad žiaurumą rodo siekdamas atskleisti, pasak jo paties, „šiuolaikinę visuomenę, atsidūrusią gilius krizés ir radikalais kapitalizmo padėtyje“. Anot jo, kitas pagrindinis filmo herojas yra pinigai, kurių troškimas griauna žmonių gyvenimus.

Supažindinės žiūrovus su tikruoju pagrindiniu personažu, režisierius į siužetą įtraukia moterį, atkakliai tvirtinančią, kad ji – žiauriojo vaikino motina (Cho Min-soo). Moteris, neva palikusi savo sūnų augti vieną ankstyvoje vaikystėje, po daugybės metų sugrižta, kad atpirkti savo kaltes. Budelis tuo netiki ir bando ją žiauriausiai būdais – verčia valgysti akmenis ir šaltakraujiškai išprietartauja. Tačiau ji nesitraukia. Beveik ipusėjęs filmas pasiekia ribą, kai atrodo, kad pasakojimas atsidūrė aklavietėje, tačiau būtent tada išykiai pakrypssta itin netikėtai: situacijos šeimininkė tampa paslaptingoji moteris. Ji nori priversti vakinę kentėti taip, kaip jis dar niekada nekentėjo.

Kim Ki-dukas Venecijoje tikrai ne naujokas – 2004 m. už filmą „Tušti namai“ jis jau buvo apdovanotas prietu geriausiam režisierui. Po filmo premjeros tautinių kostiumų vilkinčių režisierius ilgai ir oriai mėgavosi gausiomis ovacijomis ir niekam nekilo abejonių, kad šiemet čia triumfuoti būtų šiurpjoji „Pieta“.

Mano asmeninėje geriausiai filmų lentelėje pirmą vietą užėmė kitas filmas – amerikiečių režisieriaus Paulo Thomo Andersono „Mokytojas“ („The Master“). Iškinamas operatorius Mihai Malaimare jaun. darbas, nuostabi aktorių vai-

dyba – „Sidabrinis liūtas“ geriausio aktoriaus kategorijoje pelnytai atiteko filmo aktorių duetu Joaquin Phoenixui ir Philipui Seymourui Hoffmanui – ir klasikinio kino stiliumi papasakota sudėtinga istorija, vykstanti 6-ojo dešimtmecio Amerikoje – neįmanoma nesimėgauti tokiu geru kinu. Pagrindinis filmo herojus – po karo fiziškai ir dar labiau psychologiskai suluošintas pusamžis vyriškis. Problemas įveikti jam padeda žmogus, kurį jis vadina mokytoju.

„Mokytojas“ nufilmotas itin retoje 65 mm juosteje ir Venecijoje buvo demonstruojamas per juostinį projektorių. Kai jau ir seniausiai kino festivalyje beveik visi filmai rodomi iš DCP (skaitmeninis

muodamas šias scenas jis taiko dokumentinį principą: filmuojami žmonės nėra aktoriai – jie paprasti miesto gyventojai, provokuojami pagrindinio vaidmens atlikėjais aktorės. Todėl šios scenos neįtiketinai tikros. Seidelis manipuliuoja religinių simboliai ir tai negali neveikti žiūrovų. Panašiai būna žiūrint kito garsaus austrų režisierius Michaelio Haneke's filmus.

Rusų teatro ir kino režisierius Kirilas Serebrenikovas Venecijoje pristatė savo naujausią filmą „Išdavystė“ („Izmena“). Apie neištikimybę ir geismą pasakojantis filmas prasideda neįtiketinai stipria scena, kai didžiulė mašina įvažiuoja į pilnų žmonių autobusų aikštę, kurią vos prieš kelias akimirkas

vienam atskirai“, – puikiai filmą apibūdinanti frazė, kurią per spaudos konferenciją pasakė susivėlės ir nesiskutes filmo režisierius, nerūpestinga išvaizda itin kontrastavęs su šalia sėdėjusiomis išsipusčiusiomis filmo žvaigždėmis. Buvo net sunku išsivaizduoti, kaip jie galėjo dirbtini kartu. Harmony Korine'as, svelnai tariant, nepataikauja žiūrovui ir sukūrė akiplėškai drąsų, kupiną nuogibių ir, dievai, visuomenėi pavojingą filmą, kuris patinka toli gražu ne visiems. Jis neabejotinai legaliai ar nelegaliai būdais pamatys daugybę Amerikos ir viso pasauly paauglių, bet tai filmas, skirtas tikrai ne jems. Girtos laisvės dvasiai alsuoja „Spring Breakers“ buvo visiškai „suvalgytas“ kino kritikų ir, aišku, negavo jokių prizo, tačiau man liko vienu iš labiausiai istrigusiu Venecijos išpuodžiu. Tai drąsus ir išskirtinis filmas, kupinas geros muzikos ir jaunatinio estetizmo.

Dar vieną žiūrovišką kūrinių nekonkursinėje programoje pristatė vaidybiniame kine debiutuojantį Henry-Alexas Rubinas. Jo filmas „Neprisijungės“ („Disconnect“) – vienas iš tų, kurie paprasčiausiai negali nepatikti. Jame pasakojamos trys tarpusavyje susipinančios istorijos apie „Facebook“ eros problemas. Viena apie paauglį, iš kurio pasijuokti nusprendę mokyklos „draugai“ sukuria netikrą socialinio tinklo profilių su merginos nuotrauka ir sugalvotu vardu. Šie du neklaužados sumanai *catina* suničko nenutuokiančiu berniku ir galiasiai išprovokuja jį atsiusti apsinuoginusių nuotrauką, kurią vėliau išplatina mokykloje. Neištvertės siaubingo pažeminimo, berniučių bando nusižudyti. Kitos dvi istorijos taip pat aštriai pasakoją apie bendravimo interne problems, galinčias kilti kiekvienam iš mūsų. Neįtiketina, bet beveik puše filmo matome žmones, be didelių emocijų žūrinčius į kompiuterio ekranus ir spaudančius klaviatūros mygtukus – juk būtent taip daugelis mūsų atrodo didžiajų dienos daļi. Atpažiama, aštru ir neįtiketinai aktualu. Tiesa, viskas taip gražiai nufilmuota ir pateikta (be to, filme skamba populiarū moderni muzika), kad „Neprisijungės“ galiausiai pradeda balansuoti ties kičio riba, tačiau filmo pabaiga padeda stiprių tašką.

Amerikiečių režisierius ir Jono Meko draugas bei mokinys Harmony Korine'as, nepriklausomo amerikiečių kino mėgėjams labiausiai žinomas savo filmu „Gummo“ (1997), Venecijoje pristatė naują, didžiulį ažiotažą sukėlusį filmą „Spring Breakers“ (tai amerikiečių jaunuolių pavasario karnavalas). Per šio filmo premierą šalia raudono kilimo būriavosi daugybė žiūraus amžiaus mergaičių, o žurnalistų buvo daugiau nei išprastai – filmo vaidina tokios Amerikos paauglių superžvaigždės kaip Selena Gomez, Vanessa Hudgens ir Jamesas Franco, kurios nepraleido progos atvykti į Veneciją. Atrado, iš šių filmų patekti buvo sunkiau nei iš bet kurį kita, tačiau savo dėl žvaigždžių paminusius vaikus į premjerą gausiai atsivedė tėvai gerokai apsiriko: „Spring Breakers“ savo tema ir jos atskleidimo būdais neabejotinai priklauso „S“ kategorijai.

„Aš nekuriu filmų visiems ir kick-

čiai išties gvidena esminius gyvenimo klausimus.

Kad neatrodytų, jog Venecijoje nebuvu nuvylusių filmų – pavardinėsi keletą tokius. Italai nebūtų itali, jei Venecijos kino festivalyje nerodytų daugybės savo filmų, dalis kurių, panašu, atrenkami ne pagal tuos pačius vertinimo kriterijus kaip likusio pasauly filmų. Italų kino auksu amžius jau praeityje, šiuolaikiniams jo kūrėjams, atrodo, trūksta naujų idėjų, o kartais net ir profesionalumo.

Bet nuvylė ir Jonathano Demme'o, kuris sukūrė „Avinilių tylėjimą“, dokumentinis filmas „Enzo Avitabile Music Life“. Pirmą festivalio dieną jis buvo pristatytas didžiausioje festivalio salėje „Sala Grande“. Daugelyje filmo kadru galima išvysti kone visą filmavimo grupę (operatorių, garso režisieriu), nors visai nepanašu, kad toks būtu buvęs filmo autorius sumanymas. Filmas į programą akivaizdžiai įtrauktas tik todėl, kad pasakoja apie visų labai mylimą italių dainininką. Išsivaizduokite, jei Lietuvoje kas nors susuktu filmą, tarkim, apie Andrių Mamontovą: kad ir koks blogas tas filmas būtu, dainininko gerbėjai pasistengtų, kad apie jį blogai niekas nešnekėtu. Nuvylė ir itin standartinis Spike'o Lee dokumentinis filmas apie populariosios muzikos legendą Michaelą Jacksoną. Jis įdomus nebent tik profesiniu požūriu – daug pasakojama apie tai, kaip kuriami garsiūs dainininko muzikiniai klipai.

Venecijoje taip pat buvo parodytas vienas filmas 3D formatu – tai debiutuojančio režisieriaus Kimbie Rendallo (anksčiau jis dirbo kaip asistentu kuriant „Matricą“ ir kitus filmus) darbas „Jaukas 3D“ („Bait 3D“), puikiausiai tinkantis šeštadienio rytu ar kokiam „Pentadienio filmui“. Iš siaubo filmų kategoriją taikantis filmas toks juokingas, kad visa salė tiesiog leipo juokais kaskart, kai koks nors 3D ryklys suėsdavo naujų aukų. Tiesa, manau, šis pagal visas komercines taisykles „sukaltas“ filmas turėtų tikrai nemažai uždirbtį, juo labiau kad beveik visas filmo veiksmas vyksta ten, kur užsukame kasdien – prekybos centre. Šeštadienio rytu taip pat puikiai tiktu garsios danų režisierės Susanne Bier filmas „Meilė yra viskas, ko reikia“ („Love is all you need“), kuriai vaidina ir į Veneciją nepasididžiavęs atvykti Pierce'as Brosnanas.

Žvaigždžių spindesio šiumečiam festivaliui tikrai netrūko – seniausias pasauly kino festivalis į nedidelę Lido salą atviliojo ir Kim Ki-dukų, ir Robertą Redfordą, ir naujas žvaigždutes Selenu Gomez ar Vanessa Hudgens. Tačiau labiau už jas visas spindėjo tikroji Venecijos kino žvaigždė – autorinis kinas. Lieka laukti jubilejinės 70-osios „La Biennale di Venezia“ ir naujų geriausią pasauly kino kūrėjų filmų.

„Rojus: tikėjimas“

formatas), tai taip pat tampa išskirtiniu išykiu. Filmais „Magnolija“ (1999) ar „Bus kraujo“ (2007) išgarsėję Andersonas yra gerokai užsikelęs kartelę, todėl iš jo kaskart tikimasi labai daug. Kita vertus, ir filmas pasakoja apie tai, kad kartaais nusiviliame net idėjė daug pastangų. Gal „Mokytojui“ pristigo stiprios kulminacijos, bet filmas palieka sloganu beveiltiškumo išpuodži, tarsi kas nors būtų užstrigę gerklėje, ir akivaizdu, kad būtent tokio išpuodžio sąmoningai sickė filmo autorius, Venecijoje pelnytai pripažintas geriausiu šių metų režisieriumi, jam atiteko „Sidabrinis liūtas“.

Vertinimo komisija taip pat skyre specialų prizą austrų režisieriaus Ulricho Seidelio prieštaragingai vertinamam filmui – antrajai jo trilogijos daliai „Rojus: tikėjimas“ („Paradise: Faith“). Pirmasis jis filmas „Rojus: meilė“ („Paradise: Love“) šiemet buvo rodytas Kamų kino festivalio konkurse, trečioji dalis „Rojus: viltis“ („Paradise: Hope“) bus rodoma 2013-aisiais. Trilogijos filmai – atskiri, tarpusavyje nesusijusios istorijos. Filme „Rojus: tikėjimas“ pasakoja apie religinę fanatikę, kurios tikėjimas Dievui galiausiai virsta seksualiniu iškrypimu. Pagrindinė filmo herojė – pusamžė, iš pirmo žvilgsnio geraširdė moteris lanko nepažįstamųjų namus ir skleidžia žmonėms „Mergelės Marijos tikėjimą“. Seidelis – garsus dokumentinio kino kūrėjas, fil-

Gražios draugystės pradžia?

Krėslė prie televizoriaus

Nežinau, kas atsitiko, bet nebeprisiverčiu žiūrėti rinkimų agitacijos per televizorių. Net didžiausią geraširdį tos laidos gali paversti muzantropu. Ką jau kalbėti apie tuos, kurie kritiškai vertina šiuolaikinius lietuvius. Benzino į ugnį pilstelėjo ir vienos sociologinės apklausas vykdančios ištaigos vadovas, viešai pareiškęs, kad rinkėjams svarbiau ne profesionalūs kandidato sugebėjimai, o „mokėjimas suprasti pačius žmones“. Suprantu, kad ponas tik persakė apklausų rezultatus, bet sveikai mąstantčiam žmogui jie kelia šurpą, o kandidatams yra geriausias patarimas. Vadinas, didžioji tautos dalis nori parlamento, su kuriuo būtų gerai vakaroti, išgerti stiklę, gyventi tame pačia me bute ar kaimė, pasipasakoti problemas, trumpai tariant, draugauti.

Frazė „svarbiausia, kad būtų geras žmogus“ labiau tiktų nuotakai, o ne demokratiniams rinkimams besirengiančiai tautai. Bet kuo toliau žiūriu į visokias linksmasias našles, buvusias teisėjas ar Irano prezidentu bendramintį iš Kauno savivaldybės, apskritai, visus tuos, kurie pasirengė gelbėti tautą, matau, kad jiems puikiai sekasi vaidinti gerus. Jie ne tik suprantą „pačius žmones“ (man šis terminas asocijuojasi su „liumpenu“, nes bent kuris, turintis orumo ir savigarbos, manau, nesijaučia esąs paprastas),

bet ir patys yra jų dalis ir sugebėjų gerai atstovauti renkančiai masei. Toks išpūdis, kad ne vieną amžių lietuvius gelbėjės savisaugos instinktas išnyko kaip dūmas.

Juodai netoliomą ateityį išsivaizduoja ir australų režisieriai Peteris ir Michaelis Spierigai. Jų filmas „Aušros kariai“ (LNK, spalio 2 d. 22.35) nukels į 2019-uosius. Globalinė epidemija daugumą žemės gyventojų pavertė vampyrais. Tačiau šviesus rytojus nelaukia ir vampyrų – kraujų deficitu saugomi jie priversti saugoti kiekvieną žmogų arba sukurti kraujuo pakaitalą. Savo ruožtu saujele mokslininkų (žmonių) ieško būdų, kaip nugalėti vampyrus. Mėgstu siaubo filmus ir visai to nesigedžiu, o „Aušros kariai“ dar pasižymi ir gana originaliu stiliumi, be to, pagrindinius vaidmenis filme sukurė Ethanas Hawke'as ir Willemas Dafoe.

Filmus apie karą taip pat mėgsta ne visi, bet į Kimberly Peirce 2008 m. „Pakaks kariauti“ (TV3, 29 d. 00.40) siūlau atkreipti dėmesį. Ir ne tik todėl, kad tai po ilgos pertraukos sukurtas įsimintino filmo „Vaikinai neverkia“ (1999) autorės darbas. Filmo herojus yra karo Irake didvyris Brendonas, kuris grija į gimbajų Teksaso miestelį. Jis visai netrykštą noru vėl atsidurti kare, be to, komplikuojasi jo santykiai su šeima.

Jimo Sheridano filmo „Broliai“

(LNK, 30 d. 23.10) herojus – kariuojas Semas savanoriu išvyko kariauti į Afganistaną. Prieš tai jis parašė jaunelio Tomio pasirūpinti jo žmona ir vaikais. Kai Semas paskelbiamas dingusiu be žinios, Tomis suartėja su brolio žmona. Bet brolis grįžta...

Net šių dienų Europos kinas, deja, vis dažniau kartoja žinomas schemas. Todėl savo išvadė nuo banalybių tampa senas kinas. Žinoma, ir Jame banalybių gausu, bet jas jau spėjo padengti laiko patina.

Šiandien (28 d. 23.45) LRT pri-

minis ne tokį jau ir seną – 1989 m. Algimanto Puipos filmą „Žuvies diena“. Sukurtas pagal Jolitos Skablauskaitės prozą, filmas rodė sudėtingus lietuvių moters psichikos vingius ir jos pirmuosius žingsnius link feminizmo idėjų. „Žuvies dienos“ herojė, kurią suvaidino bent trumpam tradicines lietuvių kino gražuolės į šoną stumtelėjusi Daina Stubraitė, yra emancipuota, laukiška kūdikio, dirbtų teisme ir nori būti rašytoja. Gal todėl ji nuolat perkuria (sapnuose ir tikrovėje) viską, su kuo susiduria. Tuos vaizdiniai Pupai, regis, taip pat patinka kurti.

Kita įdomybė – 1955 m. vokiečių aktoriaus ir režisieriaus Fritzo Kortnerio sukurtas istorinis filmas „Už sostą ir meilę. Sarajevas“ (LRT kultūra, 3 d. 22.10). Filme atkarta Pirmajį pasaulinį karą išprovoka-

„Aušros kariai“

vusio pasikėsinimo į erhercogą Ferdinandą atmosferą, vieną vaidmenį sukūrė būsimas Wernerio Herzogo filmų pabaisa Klausas Kinskis.

Iš atnaujinto LRT tinklalapio neįpavko sužinoti, kokia proga rodomas šis filmas, ar juo prasideda kokia nors nauja retrospektiva, todėl leisiu sau keliais žodžiais pristatyti filmo kūrėją. Austras Fritzas Kortneris (1892–1970) – Maxo Reinhardt mokinys ir vienas populiariausių nebylio vokiečių kino, kuriame debiutavo dar 1911 metais, „blogiukų“ vaidmenų atlikėjų. Kortneris vaidino klasikiniuose filmuose – Roberto Wiene's „Orlako rankos“ (1925), Georgo W. Pabsto „Lulu. Pandoros skrynia“ (1928), vienu iškiliausiu laikomas jo Dmit-

rijus Karamazovas 1931 m. Fiodoro Ocepo sukurtoje Fiodoro Dos tojevskio romano ekrанизacijoje „Žudikas Dmitrijus Karamazovas“.

Atėjus į valžią naciams, Kortneris buvo priverstas emigruoti. JAV jis vaidino kine, režisavo teatre, o į Vokietiją grįžo 1949-aisiais. Labai greitai tapo vienu ryškiausiu nauju vokiečių teatro režisierių, statė Lessingą, Moliere'ą, Tennessee Williams'ą ir Samuelį Beckettą, bet svarbiausiu jo spektakliu laikomas 1964 m. „Ričardas III“.

Vieno mano mėgstamo filmo personažas sako: „Tai galėtų būti gražios draugystės pradžia.“ Pažiūrėsim, ką atneš pažintis su „Už sostą ir meilę. Sarajevas“.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Anonsai

Prasidėjo Tarptautinis Kauno kino festivalis

Kaune trečiadienį jau šeštą kartą atidarytas Tarptautinis Kauno kino festivalis į Vilnių atkeliaus spaolio 1 d. ir truks čia net dešimt dienų. Filmai bus rodomi „Skalvijos“ kiene centre ir vasaros pabaigoje atsidiariojoje ŠMC kino salėje.

Tradiciškai festivalio rengėjai parengė kelias filmų programas, kurių skirtos intelektualų, autorinių ar tiesiog neįprastą kiną mėgstantiems žiurovams, taip pat ne vieną susitikimą, seminarą, koncertą.

Programoje „Platus kampas“ bus parodyta nemažai paskutiniuose metuose festivalių ir kritikų pastebėtų filmų. Tokio susidomėjimo vis dažniau sulaukia naujas Graikijos kinas. Yorgoso Lanthimoso filme „Alpés“ (2011) režisierius toliau mėsto apie šiuolaikinę civilizaciją. Filmo herojai – grupė profesionalių, kurie siūlo neįprastą paslaugą – praradimą patyrusiose šeimose jie užima mirusių artimų giminačių vietą. Pernai festivalis pristatė Athinos Rachel Tsangari filmą „Athenbergas“, šiomet „Platus kampas“ rodydys naujausią graikų režisierės filmą – trumpo metražo „Kapsule“ (2012). Daugelio tarptautinių kino festivalių favoritas, britų kino klasikas Kenas Loachas bus pristatytas savo naujausiu filmu „Angelo dalis“ (2012), šiomet apdovanotu Kanų žuriu prizu. Vienas ryškiausių socialinio kino kūrėjų ir šiakart ne-

puolė į mistiką: „Angelo dalimi“ vadina tas viski kickis, kuris išgauroja natūraliai.

Šioje programoje rodomas ir vieną latvių politiką itin papirkintęs Jurij Poškaus „Kolka Cool“ (2011). Beje, šiomet Kaune bus galima pamatyti ne vieną kaimynų latvių ir estų filmą. Ši informacija turėtų pražiuginti ir tuos, kurie nerado laiko VDFF konkursinėms peržiūroms, – dalis filmų persikels į Kauno festivalio programas.

„Platus kampas“ suteiks galimybę pamatyti ir šiomet Karlovi Varyų festivalio prizu apdovanotą Evos Neymann filmą „Namas su bokšteliu“ (2011), kurį nufilmavo Rimvydas Leipus. Kontroversiškai vertinamo kanadiečių eksperimentuotojo Guy'aus Maddino gerbėjų laukia naujausio režisieriaus filmo „Raktu skytutė“ (2011) peržiūros.

Programoje „Tapatumai“ – ne vienas šiomet svarbiuose festivaliuose apdovanotas filmas. Režisierės iš Rumunijos Ancos Damian kartu su lenkais kurtas „Kulikos Crulikas anapus“ (2011) jau beveik metus keliauja po įvairius festivalius ir nuolat juose pelno prizus. Šio animacinio filmo pagrindu taupo reali istorija, kurios veikėjai rumunai Crulikas prieš kelerius metus mirė nuo išsekimo Lenkijos kalėjime, taip protestuodamas prieš neteisėtą įkalnimą. Vieno iš „Dogmos '95“ pradininkų Thomo Vinterbergo filmas „Medžioklė“ (2012) taip pat pasakoja melagingų kaltinių istoriją – filmo herojus ap-

kaltinamas pedofilija. Jis suvaidinės aktorius Madsas Mikkelenas šiemet Kanuose buvo apdovanotas už geriausią vyro vaidmenį. Portugalių kritikai ir kino kūrėjo Miguelio Gomeso filmas „Tabu“ šiomet Berlyne pelnė Alfredo Bauerio prizą, kuris skiriamas už novatoriškumą, ir FIPRESCI apdovanojimą. Šis sudėtingos struktūros filmas nudžiugins ekstremalių kino pojūčių mėgejus, mat didžiajų jo dalį Gomesas imituoją mėgėjišką, nespalvotą

16 mm juostą nufilmuotą pasakojimą. Lenkų režisieriaus Przemysława Wojcieszko „Paslapatis“ (2012) neįprastu stiliumi prabyla apie skaudų Lenkijos istorijos puslapį. Filmo herojus itaria, kad jo mylimas senelis karo metais nužudė du besislapsčius žydus. Senelis gyvena jų namuose ir viskai neigia.

Menui ir menininkams skirtoje programoje „Visos mūzос“ laukia susitikimai su menininkais, kurių ne tik kūryba, bet ir gyvenimas nuolat atsiduria žiniasklaidos dėmesio centre. Filmai pasakos apie fotografą ir kino kūrėją Antoną Corbijną („Antonas Corbijnas: skersai išilga“, rež. Klaartje Quirijns, 2012), fotografą Billą Cunninghamą („Billio Cunningham Niujorkas“, rež. Richardas Press, 2010), šių dienų menininkę Mariną Abramovič („Marina Abramović: dalyvauja menininkė“, rež. Matthew Akers, 2011), kinų menininką disidentą Ai Weiwei („Ai Weiwei niekada nesigaili“, rež. Alison Klayman, 2012), rūsų meno grupę „Voina“ („Rytas“, „Narcizas“).

„Namas su bokšteliu“

rež. Andrejus Griaževas), vieną didžiausių XX a. pabaigos vokiečių rašytojų WG Sebalda (1944–2001) ir jo knygą „Saturno žiedai“ („Sebaldo kantrybė“, rež. Grant Gree, 2012).

Programoje „Muzika keičianti pasauli“ tradiciškai bus rodomi filmai apie pačią įvairiausią muziką ir muzikantus, rinktinę baskų trumpetėmetų filmų programa supažindins su menkai žinomu pas mus nacionaliniu kinu, trumpų filmų programą „Hors Pistes Kaunas“ – tai bendro festivalio ir Paryžiaus Pompidou menų centro projekto dalis.

Lietuviškoje festivalio programoje – naujausias Jono Meko dokumentinės filmas „Prisiminimai iš Vokietijos“ („Reminiscens Deutschland“, 2012). Tomo Smulkio dokumentinis esė „Rojaus beiškant“, Giedrės Žickytės „Kaip mes žaidėme revoliuciją“, Rudolfo Levulio „Diskoteika“ ir Dovilės Gasiūnaitės debiutinis vaidybinis pilno metražo filmas „Narcizas“.

Festivalį papuoš ir trys įdomios retrospektyvos. Naujausias Ursulos Meier filmas „Sesuo“, kuris šiemet taip pat buvo apdovanotas Berlyne, atidarė Kauno festivalį.

Režisierės filmų retrospektyvoje bus parodytai dokumentiniai ir vaidybiniai filmai, kurti Belgijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje. Retrospektiva „Šlovingas pasaulis“ pristatys originalaus ir Lietuvoje jau senokai mėgstamo švedų režisieriaus Roy'aus Anderssono kūrybą, trečioji retrospektyva skirta latvių režisieriu Rolandui Kalniniui ir sovietmečių draustiems jo filmams.

Specialūs Kauno kino festivalio seansai bus skirti šią vasarą mirusiam vienam didžiajų dokumentinio kino kūrėjų Chrisui Markerui – filosofui, eksperimentuotojui, vieną gyvenimą atradinėjusiam naujus kino kelius.

PAGAL RENGĖJŲ INF.

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija</i>	Lauros Garbšienės „Laikino meno fondas“ „Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43 Algimanto Aleksandravičiaus fotografijų paroda „Paskutinieji LDK piliečiai“</i>
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Tarptautinė paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų ir didikų portretai iš Ukrainos muzieju“ Paroda „Liudvės meno metraštiniuk“, skirta Akvilės Mikėnaitės gimimo 100-mečiui</i>	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64 Kazio Šimonio (1887–1978) paroda „Svajų miražai“</i>
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 24 Paroda „Slovakų grafikos menas. Klasikinės technikos“</i>	Keramikos muziejus <i>Rotušės a. 15 nuo X. 4 d. – Algimanto Patamsio keramikos darbų paroda</i>
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A Paroda „Nuo mini iki maksi. Septintojo dešimtmečio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paryžiaus kolekcijos) „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloida“</i>	Ryšių istorijos muziejus <i>Rotušės a. 19 Aloyzo Stasiulevičiaus tapyba</i>
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstybių buities kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ „Pirmasis atkurtos Lietuvos Respublikos prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas“</i>	Galerija „Balta“ <i>M. Valančiaus g. 21 Meno projektas „Konceptacija versus Technologija“. Gao Yuan (Taivanas) fotografijos</i>
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antroji-šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 iki X. 3 d. – jungtinė trijų šių vasarų vykusiu pleneru paroda: „Birštonas 2012“, „Dubysa 2012“, „Nemajūnai 2012: lietuvių tapytojo Nikodemo Silvanavičiaus kelio“ iki X. 1 d. – Valdo Puķevičiaus kūrybos paroda „Plok '12“</i>
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9 Paroda „Vilniaus sakralinė aukšakalystė“ iki X. 1 d. – Aleksandro Šepkaus juvelyrika</i>	KLAIPĖDA
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2 Paroda „(Kaip aš čia patekau). Tapyba Lietuvoje“ Kriso Salmanio paroda „Šviesa“</i>	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepu g. 33 Česlovo Janušo (1907–1993) paroda „Prie Baltijos ir prie Atlanto“ „Arbit Blatas. Sugrįžimas į tėvynę“ Výtauto Kašubos kūrybos ekspozicija „Žmogaus misterija“ Paroda „Prano Domšaičio gėlės“</i>
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3 Eves Kask (Estija) kūrybos paroda „EE Estonian Express. Tikroji sekėmės istorija“</i>	KKC parodų rūmai <i>Aukštajii g. 1 / Didžioji Vandens g. 2 Renatės Lušis retrospektyvinė paroda „Žvilgsnis į save“ Gabriėlės Gervickaitės „Technokūnai '12“ nuo 28 d. – šiuolaikinio meno projektas „Prestižas: šių dienų fantasmagorija“</i>
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39 Knuto Åsdamo „Tripolis“</i>	Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras <i>Didžioji Vandens g. 2 Meno kiemo galerijoje – performansų ciklas „Terapija I: Būti – žmogumi“ Meno kiemo galerijoje – Tomos Šlimaitės ir Vaidos Tamoševičiūtės paroda „Nepastebima kasdienybė“</i>
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4 iki X. 6 d. – grafikos paroda „Titanic 100“</i>
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44 nuo X. 1 d. – VDA Grafinio dizaino katedros II kurso studentų paroda „Eksperimentas“</i>	ŠIAULIAI
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3 iki X. 6 d. – Gintauto Trimako fotografijų paroda „Sidabras, taškas. Skaičius“ Paroda „Buritė Stulgaitė. Kintanti erdvė. Metalo plastika 2000–2012“</i>	„Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83 iki X. 2 d. – Eduardo Juchnevičiaus grafikos darbų paroda</i>
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1 iki 29 d. – Linos Jonikės paroda „Jai patinka pomidorai“</i>	PAN EVĒŽYS
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai</i>	Dailės galerija <i>Respublikos g. 3 „Šiuolaikinė Lietuvos dailė 2012“ Stasio Povilaičio fotografijų paroda „91“</i>
VU Botanikos sodo Gamtos muziejus <i>Kairėnų g. 43 Žemės ir aplinkos meno paroda „Identitetas“</i>	Spektakliai
KAUNAS	VILNIUS
M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12 Paroda „Apie fotografiją“</i>	Nacionalinis operos ir baletų teatras <i>X. 6 d. 19 val. – E. Kaniavos jubiliejinis koncertas. Dir. – M. Staškus</i>
Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16 iki X. 7 d. – paroda „Jauna Kauno tapyba 2012“</i>	Vilniaus mažasis teatras <i>28 d. 18.30 – PREMJERA! F. Dürrenmatto „DAMOS VIZITAS“. Rež. – E. Jaras</i>
	<i>29 d. 18.30 – M. Gorkio „MOTINA (VASA ŽELEZNOVA)“. Rež. – K. Glušajevas</i>
	<i>30 d. 16 val. – „EMIGRANTAI“ (Vilniaus lenkų teatras „Studija“)</i>
	<i>X. 1 d. 18.30 – „STIKLINIS ŽVÝRYNAS“ (VšĮ „Naujasis teatras“)</i>
	<i>3 d. 18.30 – B. Clarko „PALAUKIT, KIENO ČIA GYVENIMAS?“ Rež. – J. Vaitkus</i>
	<i>4 d. 18.30 – PREMJERA! H. Ibseno „HELGELANDO KARŽYGIAI“. Rež. – R. Cicėnas</i>
	<i>5 d. 18.30 – A. Čechovo „TRYSESERYS“. Rež. – R. Tuminas</i>
	<i>6 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys</i>
	<i>7 d. 12 val. – „MAMA KATINAS“. Rež. – E. Jaras</i>
	OKT/Vilniaus miesto teatras
	<i>28 d. 19 val. Ūkio banko teatro arcoje – „MIRANDA“ (pagal W. Shakespeare'ą). Rež. – O. Koršunovas</i>
	<i>29 d. 19 val. OKT Studijoje – W. Shakespeare'o „JULIJUS CEZARIS“. Rež. – A. Areima</i>
	<i>30 d. 19 val. OKT studijoje – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas</i>
	Valstybinis jaunimo teatras
	<i>28 d. 18 val. – H. Melville'io „RAŠTININKAS BARTLIBIS“. Rež. ir insc. aut. – R. Kazlas</i>
	<i>29 d. 12 val. – J. Erlicko „BILJETAS Į DANGAUS“. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99)</i>
	<i>29 d. 18 val. – P. Vaičiūno „PATRIOTAI“. Rež. – J. Vaitkus</i>
	<i>30 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiauskas „PAIKA PEŁYTĘ“. Rež. – A. Jalianiauskas (Salė 99)</i>
	<i>30 d. 18 val. – PREMJERA! O. Bogajevio „SLAPTOJI DVIRATININKŲ DRAUGIJA“. Rež. – A. Latėnas</i>

7 d. 12 val. – A. Ginočio „JUZÉ DYKADUONIS“. Rež. – A. Giniotis	Kauno lėlių teatras
7 d. 18 val. – „JIS IR JI“ (pagal J. Biliūno ir J. Janulaitytės-Biliūnienės laiškus). Scen. aut. ir rež. – B. Mar (Salė 99)	29 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „SVEČIUOSE PAS SKUDURINĘ ONUTE“. Rež. – E. Žekienė
Rusų dramos teatras	30 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „KIŠKIS DRAŠUOLIS“. Rež. – A. Žurauskas
28 d. 18 val. – PREMJERA! „TRYS MYLINCIOS“ (pagal Žemaitės pjesę „Trys mylimos“). Rež. – L. Adomaitienė	KLAIPĖDA
29 d. 12 val. – „ŽAISMINGOS MUZIKOS ORKESTRAS“ (Klaipėdos koncertų salės edukacinis projektas)	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
29 d. 18 val. – PREMJERA! I. Vyrypajevos „ILIUOJUS“. Rež. – O. Kovrikovas	28, X. 6 d. 18.30 – PREMJERA! Šokio koncertas „PILNATIS“
30 d. 12 val. – S. Maršako „KATÉS NAMAI“. Rež. – A. Uteganovas (Rusija)	29 d. 18.30 – „Maestro E. Kaniava pristato: debiutai“
Teatras „Lélė“	Klaipėdos lėlių teatras
Didžioji salė	29 d. 12 val. – „VIŠTYTĖ IR GAIDELIS“. Rež. – G. Radvilavičiūtė
30 d. 12 val. – S. Siudikos „PRINCESÉ IR KIAULIAGANYS“. Rež. – A. Mikutis	30 d. 12 val. PREMJERA! „IŠDYKUSIOS SPALVOS“. Rež. – L. Beržinienė
6 d. 12 val. – J. Mačiuvičiaus „BITĖ MAJA“ (V. Bonzelio knygos „Bitė Maja ir jos nuotykiai“ motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras	X. 6, 7 d. 12 val. – PREMJERA! „KUR DÉMELĖ?“ Rež. – K. Jurkštaitė
7 d. 12 val. – „DAKTARAS DOLITLIS“ (pagal H. Loftingą). Rež. – R. Driežis	ŠIAULIAI
Mazoji salė	Šiaulių dramos teatras
29, 30 d. 14 val. – A. Gustacio „SILVESTRAS DÜDELĖ“. Rež. ir dail. – R. Driežis	28 d. 18 val. – A. Rappo „INSERTIŠKOS DUJOS“. Rež. – T. Jašinskas
5 d. 18. 30 – „PASVYDO“ (pagal A. Strazdo eilėraščius). Rež. ir dail. – A. Bagočiūnaitė-Paukščienė	29 d. 18 val. – B. Brechto „PONAS PUNTILA IR JO TARNAS MATIS“. Rež. – A. Pociūnas
6 d. 14 val. – „RAUDONKEPURĖ“ (pasakų apie Raudonkepuraitė motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras	30 d. 12 val. – „BERNIUKAI ŠOKA BREIKA“ (pagal V. Račicko knygą). Rež. – A. Gluskinas
7 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis	X. 5 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“. Rež. – S. Rubinovas (Kauno kamerinis teatras)
KAUNAS	Koncertai
Kauno dramos teatras	Lietuvos nacionalinė filharmonija
28 d. 21 val. „Rūtos salėje“ – tarptautinis šokio festivalis „AURA'22“. „KVAILIŲ LAIVAS“ (šokio spektaklis). Choreogr. – N. Sheinfeld & O. Laor (Izraelis)	29 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – orkestro muzikos koncertas R. Armono jubiliejui. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – J. Domarkas. Solistas R. Armonas (violončelė). Programoje A. Šenderovo, A. Brucknerio kūriniai
29 d. 17 val. „Tavernos salėje“ – T. Guerra „KETVIRTOJI KEDĖ“. Rež. – R. Atkočiūnas	30 d. 12 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – teatralizuota muzikinė pasaka „Muzikos garsai“. D. Tiškavaitė (sopranas), J. Sakalauskas (baritonas), Čiurlionio kvartetas, berniukų ir jaunuolių choro „Ąžuoliukas“ grupė. Dir. – D. Leipuvenė
30 d. 12 val. „Ilgajojo salėje“ – I. Paliulytės „ANDERSEN GATVĖ“ (H.Ch. Anderseno biografijos ir pasakų motyvais).	X. 3 d. 18 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – folkloro festivalio „Pokrovskijje kolokola“ gala koncertas. Dalyvauja Lietuvos kamerinių orkestras, A. Kotovas, S. Starostinas, S. Filatovas, J. Kis, V. Kis, S. Klevenkis, D. Vlasenka, V. Ramoška, ansamblis „Günther Percussion“, Vilniaus folkloro ansambliai „Arinuška“, „Šviatö“. Dir. – A. Doinikovas (Rusija)
Kauno muzikinis teatras	6 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – Euroradijo translacija. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – R. Šervenikas. Solistas J. Starodubtsevas (fortepijonas, Rusija). Programoje M.K. Čiurlionio, S. Prokofjevo, J. Brahms'o kūriniai
28-30, X. 3 d. 18 val. – PREMJERA! J. Strausso „ČIGONŲ BARONAS“. Dir. – V. Visockis, scenogr. – A. Dumitrescu (Rumunija), kostiumų ir grimo dail. – J. Statkevičius, choreogr. – D. Bervingis, chormeist. – R. Tilvikas, R. Vaitkevičiutė	7 d. 12 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas). Merginų choras „Liepačtės“ (vad. ir dir. – J. Vaitkevičienė)
X. 4 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius	7 d. 16 val. Taikomosios dailės muziejuje – ansamblis „Musica humana“. Solistas ir dir. – A. Vizgirda (fleita), Duo barocco": R. Dubinskaitė (mecosopranas), S. Šerytė (mecosopranas). Solistai R. Beinaris (obojus), P. Biveinis (smuikas). Programoje F. Couperino, J.-Ph. Rameau, M. Blavet, J.-M. Leclair kūriniai
5 d. 18 val. – L. Fallio „MADAM POMPADUR“. Dir. – J. Janulevičius	Vaka rai
6 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“. Dir. – V. Visockis	VILNIUS
7 d. 18 val. – G. Kuprevičiaus „KARALIENĖ BONA“. Dir. – V. Visockis	Rašytojų klubas
Kauno mažasis teatras	X. 3 d. 18 val. – Kauno fortepijoninis trio: L. Krėpsaitė (fortepijonas), I. Čepinskienė (smuikas), A. Krištaponė (violončelė) ir poetė V. Nedzveckaitė. Programoje A. Šenderovo, V. Bartulio, R. Šcedrino, P. Schoenfeldo ir kt. kūriniai
29 d. 12 val. – A. Dilytės „SIDABRINIS FÉJOS SAUKSTELIS“. Rež. – A. Dilytė	X. 1 d. 17.30 – vakaras, skirtas Maironio 150-osioms gimimo metinėms
X. 7 d. 18 val. – V. Balslio „ŽMOGUS MEDYJE“. Rež. – V. Balslys	3 d. 17.30 – poeto S. Stacevičiaus vakaras su nauja knyga „Stiklinė“. Dalyvauja autorius, V. Sventickas, skaitovė I. Plaušinaitė, fleitininkas A. Radziukynas ir kt.
Kauno kamerinis teatras	KAUNAS
28 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIUA IR PANTAGRUELIS“. Rež. – S. Rubinovas	Maironio lietuvių literatūros muziejas
29 d. 18 val. – A. Volodino „PENKI VAKARAI“. Rež. – A. Pociūnas	X. 1 d. 18 val. Vilnius universiteto šv. Jonų bažnyčioje – G. Kvirklys (vargonai), vokalinis duetas A. Liutkutė (sopranas) ir V. Butautaitė (sopranas), L. Giedraitė
30 d. 18 val. – P. Lagerkvisto „NEŪŽAUGA“. Rež. – S. Rubinovas	
6 d. 18 val. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZA“. Rež. – S. Rubinovas	
7 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŽUDYSTĖ“. Rež. – S. Rubinovas	

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Akvilė: *Neprāsyk auksinės žuvelės plauti indų* / sudarė Rita Baltušytė ; [knijoje panaudoti Akvilės Zavišaitės vaikystės piešiniai, jos darbų reprodkcijos ir eskizai]. – Vilnius : Tyto alba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 487, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9986-16-901-7

Happiness in Lithuania : [fotoalbumas] / Mindaugas Ažuolis ; [tekstas: Eglė Deltuvaitė ; vertėjas Jurij Dobriakov]. – [Vilnius] : Kultūros meniu, [2012] ([Klaipėda] : Druka). – 76, [4] p. : iliustr. – Virš. aut. nenurodytas. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-95138-8-1 (jr.)

Stasė Niūniavaitė – teatro režisierė, literatė, politinė kalinė, visuomenininkė : S. Niūniavaitės dienoraščių pėdsakais / Apolinaras Juodpusis. – Vilnius : [A. Juodpusis], 2012 (Vilnius : BALTO print). – 351, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-408-289-4 (jr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Ant atminimų tako : eileraščiai / Gražina Blinkiniénė. – Kaunas : Lietuvos nepriklausomujų rašytojų sąjunga, 2012 (Marijampolė : „TeleSATpressa“ sp.). – 99, [1] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-9986-940-61-6

Audruvė : Joniškio literatų klubo kūrybos almanachas / Joniškio literatų klubas „Audruvė“. – Šiauliai : Lucilius, 2012

2012 / sudarytoja Regina Briedytė. – 2012 (Vilnius : Spauda). – 137, [1] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-9955-32-173-6

Danielės širdis : [romanas] / Saulė Zujutė. – Kaunas : Mijalba, 2012 (Vilnius : BALTO). – 205, [1] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-8050-38-7 (jr.)

Darbų rinkinė : [straipsnių rinkinys] / Ona Danutė Klumbytė ; [sudarė Džiuljeta Maskuliūnienė, Vyda Bajarūnienė] ; Šiaulių universitetas. Humanitarinės fakultetas. – Šiauliai : Šiaulių universiteto leidykla, 2012 (Šiauliai : Šiaulių knygrišykla). – 427, [1] p. : iliustr., portr. – (Bibliotheca actorum humanitariorum Universitatis Saulensis, ISSN 1822-7287 ; 10). – Str. liet., rus. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-430-118-6 (jr.) : [91 Lt 12 ct]

Delirium : meilės karštinė : [romanas] / Lauren Oliver ; iš anglų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 380, [3] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0567-2 (jr.) : [28 Lt 19 ct]

...Esu daug matęs, daug regėjęs... : [eilės, proza] / Balys Dačiulis. – Vilnius : Inforastras, 2012 (Vilnius : Baltijos kopija). – 507, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-458-006-2

Gyvenimo vieškeliai platūs : [poejzijos rinkinys] / Danutė Vaiciurgienė ; [dailininkė Aldona Ona Liepienė]. – [Šiauliai] : Titnagis, 2012 (Šiauliai : Titnagis). – 101, [3] p. : iliustr. – Tiražas 120 egz. – ISBN 978-9955-613-44-2

Lemtis : [apsakymai ir eileraščiai] / Genė Drūtytė-Semenienė. – Marijampolė : TeleSATpressa, 2012 (Marijampolė : „TeleSATpressa“ sp.). – 142, [1] p. : iliustr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-8079-02-9

Literatūra : vadovėlis 7 [klasei] / Nijolė Černauskiénė, Vilda Skairienė, Loreta Žironaitė. – 1-asis leid., 2012 [m. tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2012. – 2 kn. – (Šok). – Virš. aut. nenurodytos

Kn. 2. – 2012 (Vilnius : BALTO print). – 173, [3] p. : iliustr., portr., žml. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-5-430-05359-8 : [30 Lt 31 ct]

Literatūros vadovėlis 10 klasei / Jolita Levickienė, Milda Pošiutė-Žebelienė ; Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras. – Vilnius : Homo liber, 2011 (Vilnius : Standartų sp.). – 319, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 1020 egz. – ISBN 978-609-446-031-9

Margi dienų rietimai : eileraščiai / Janina Štrimaitienė-Marcinkevičienė ; [ilustracijų dailininkė Lolita Rūgytė]. – Kaunas : Aušra, 1012 [i.e. 2012] (Kaunas : Aušra). – 237, [2] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-400-037-9

Meilės knyga : Jézaus testamentas : [romanas] / Kathleen McGowan ; iš anglų kalbos vertė Liudvikas Gadeikis. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 517, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0538-2 (jr.) : [31 Lt 72 ct]

Po balta vidurienio saule : eileraščiai, miniatiūros, esė / Rita Juškevičiūtė-Mockeliūnienė. – Kaunas : Aušra, 2012 (Kaunas : Aušra). – 237, [9] p. : portr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-400-033-1 (jr.)

Po Italijos saule : romanai / Santa Montefiore ; iš anglų kalbos vertė Dalia Judita Vabalienė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 341, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0570-2 (jr.) : [28 Lt 19 ct]

Sidabro paukščiai : eileraščiai ir proza / Lekėčių literatų klubas „Šilagėlė“. – Kaunas : Aušra, 2011 (Kaunas : Aušra). – 127, [1] p. : iliustr., portr. – Skiriamai Lekėčių miestelio 505 metų ir literatų klubo „Šilagėlė“ dešimtmečiu paminklai. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-400-029-4

Slidūs gyvenimo vingiai : [eileraščiai ir apsakymai] / Aldona Ivaškevičiūtė-Blažienė. – Kaunas : Aušra, 2012 (Kaunas : Aušra). – 157, [2] p. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-400-035-5

Širdies randai : [romanas] / Karin Slaughter ; iš anglų kalbos vertė Valdas V. Petruskas. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 406, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-0535-1 (jr.) : [30 Lt 31 ct]

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Laiko kilpa“

Savaitės filmai

360 laipsnių: meilės ir nuodėmių ratu ***

Originalus šio garsaus brazilų režisieriaus Fernando Meirelleso („Dievo miestas“, „Istikimas sodininkas“) filmo pavadinimas „360“. Lietuvių platinėjai kažkodėl nusprendė jį „pagardinti“ banalybėmis, nors kelios šiuolaikinės istorijos apie personažus iš įvairių miestų ir šalių vargu ar turi ką bendra su meilės romanų skaitytojų skoniu ir interesais. Filmo herojai – iš skirtingu socialinių sluoksnių, bet kažkas juos traukia vieną prie kito. Tiktai seka? Ar tai vis dėlto meilė? Pasak režisieriaus, žmogus visada „gilesnis“, nei pats mano apie save. Filmas prasideda Vienoje, paskui veiksmas perkelia į Paryžių, Londoną, Bratislavą, Rio de Žaneirą, Denverį ir Finiką. Filmas sukurtas pagal 1897 metų Arturo Schnitzlerio pjesę „Ratas“, kuri kelis dešimtmecius po pasirodymo kėlė skandalus, nes kalbėjo apie seksualinius ryšius. Meirellesas nėra pirmasis, ēmęsis šios pjesės ekrанизacijos: filmus kūrė Maxas Ophülsas, Roger Vadimas, vienas naujausių Keno Kwapiso „Seksualinis gyvenimas“ (2005). Meirelleso filme vaidina Anthony Hopkinsas, Jude'as Law, Rachel Weisz, Benas Fosteris, Moritzas Bleibtreu, Maria Flor (D. Britanija, Austrija, Prancūzija, Brazilija, 2011). (Vilnius)

Demonas viduje ****

Em (Natasha Calis) išpardavime nusiperka senovinė dėžutę ir ši laikui bėgant tampa merginos apsėdimu. Sunerimė dėl nenuspėjamo dukters elgesio, Em tėvai Klaidas (Dean Morgan) ir Stefani (Kyra Sedgwick) kreipiasi pagalbos į gydytojus ir dvasininkus. Kai paaškėja, kad Em kūnų užvaldė pikta mirusiojo dvasia – dibukas, košmaras tik prasidėda. Regis filmai apie apsėstuosis ir jų demonus jau išsišėmė, bet atsirado danas Ole Bornedalis, kurio nebrangus, bet puikiai „sukaltas“ ir suvaidintas filmas tikrai gali nustebinti (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Į Romą su meile ***

Naujas Woody Alleno filmas – tai keturių tarpusavyje nesusijusios istorijos, įrašytos į amžinojo miesto vaizdus. Filmo herojai – amerikietis architektas (Alec Baldwin), sugrįžę į miestą po ilgos pertraukos; paties Alleno suvaidintas operos režisierius pensininkas į Romą atskrido susipažinti su būsimais savo dukters uošviais; Pénélope Cruz šikart vaidina brangią prostitutę, jos istorija įrašyta į jaunos provincialų poros, svajončios persikelti į Romą, nuotykius. Ketvirtroji istorija, kurioje pagrindinė vaidmenį sukūrė garsus italių komikas Roberto Benigni, skirta ižymybų kultui. Benigni herojus vieną dieną be jokios aiškios priežasties tampa masių numylėtiniu. Tačiau visas tas istorijas jungia apmąstymai apie meilę, šlovę, meną, išnykimą, netikėtą sekムę ir tokį pat netikėtą pralaimėjimą. Unikalus Alleno vaizduotés pasaulis, jo sagebėjimas sujungti intelektualumą ir komizmą stebina ir šikart (JAV, Italija, Ispanija, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Laiko kilpa ***

Vienas laukiamiausiai šių metų filmų nukels į netolimą ateitį, kur jau įmanomos kelionės laiku. Viena korporacija nepageidautinus žmones, supakuotus į plastikinius maišus, siunčia į praetit. Priimancės pusės užduotis – kulkai aukai į galvą. Taip nelaimingasis ištrinamas iš istorijos visam laikui. Viskas klojasi puikiai, kol vieną dieną pagrindinis filmo herojus Džo vienoje iš siuntų randa patį save, atsiųstant iš ateities. Pagrindinius vaidmenis Riano Johnsono filme sukūrė Josephas Gordonas-Lewittas, Bruce'as Willisas, Emily Blunt, Jeffas Danielsas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras – Milda Brukštutė

Publicistika – Laima Kreivytė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

28-X. 4 d. – Laiko kilpa (JAV) – 11, 14, 16.40, 19.20, 22 val.
Paranormanės (2D, JAV) – 12.15, 14.30, 17, 19.30, 21.30
28-X. 3 d. – Paranormanės (3D, JAV) – 11.20, 16.05, 18.20; 4 d. – 11.20
28, X. 1–4 d. – 360 laipsnių: meilės ir nuodėmių ratu (D. Britanija, Austrija, Prancūzija, Brazilija) – 15.15, 18.10, 21 val.; 29, 30 d. – 12.30, 15.15, 18.10, 21 val.
X. 4 d. – Laukiniai (JAV) – 19.10
28-X. 4 d. – Į Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 11.40, 14, 16.30, 19.15, 21.45
Kita svajonių komanda (JAV) – 11, 13.15, 15.45, 18.40, 21 val.
Tedis (JAV) – 14.15, 16.45, 19, 21.15
28 d. – Karališka drāsa (JAV) – 13.40, 16.20; 29, 30 d. – 11.20, 13.40, 16.20, 18.45; X. 1–3 d. – 13.40, 16.20, 18.45; 4 d. – 16.20, 18.45
28, X. 1–4 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 14.30, 17, 19.40; 29, 30 d. – 12, 14.30, 17, 19.40
28-X. 3 d. – Absoliutus blogis: atpildas (3D, JAV, Vokietija) – 13.40, 20.30
28-X. 4 d. – Demonas viduje (JAV) – 21.40
Tamsos riterio sugrįžimas (JAV, D. Britanija) – 21.20; Madagaskaras 3 (JAV) – 12 val.; Balsuok už mane! (JAV) – 13.30, 18.15; Bornas. Palikimas (JAV) – 15.30, 20.15; Nesunaikinami 2 (JAV) – 13.15, 18 val.; Pagrobimas (JAV) – 15.45, 20.30

Forum Cinemas Akropolis

28-X. 4 d. – Laiko kilpa (JAV) – 12.45, 15.30, 18.15, 21 val.
28-X. 3 d. – Paranormanės (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 14.45, 17.15, 19.45, 21.50; 4 d. – 10.15, 12.30, 14.45, 17.15
28-X. 4 d. – Vyras su garantija (Rusija) – 12, 14.30, 16.45, 19, 21.30
X. 4 d. – Laukiniai (JAV) – 20.30
Absoliutus blogis: atpildas (JAV, Vokietija) – 11.30, 14.15, 17, 19.15, 21.40
Kita svajonių komanda (JAV) – 11, 13.15, 15.45, 18, 20.15
28, X. 1–4 d. – Karališka drāsa (JAV) – 13, 15.15; 29, 30 d. – 10.45, 13, 15.15
28-X. 4 d. – Paryžiaus monstras (3D, Prancūzija) – 16.30, 18.30, 20.30
28-X. 3 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 11.45, 16.30, 20.45
28-X. 4 d. – Paryžiaus monstras (3D, Prancūzija) – 12.15, 16.15; 30, X. 2 d. – 12.15
28-X. 4 d. – Garsai kaimynystėje (Brazilija, Nyderlandai) – 18.30
4 d. – Nepastebima kontrolė (dok. f., Austrija) – 21.30
30 d. – ciklas „Karsono kinas“ – Koko ir vaiduokliai (Kroatija) – 13 val.
1 d. – Tėvė mūsų, kuris esi medyje (Prancūzija, Australija, Vokietija, Italija) – 14.30

„Skalvijos“ kino centras

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
28 d. – Pamiš dėl sniego (Latvija) – 17 val.
28 d. – Diena (Estija) – 17 val.
28 d. – Šventa (Rusija) – 19 val.
28 d. – Susipažinkite su Fokens (Olandija) – 19.50
28 d. – Ištakos: bitnikų ir „palūžusiosios kartos“ istorija (JAV) – 21.20
29 d. – Losevas (Rusija) – 15 val.
29 d. – Allen Ginsbergo gyvenimas ir laikai (JAV) – 16.30
29 d. – Premjera! Rojaus beiškant (rež. T. Smulka) – 19, 21.10
29 d. – 66 mėnesiai (D. Britanija) – 21.10
30 d. – Aš Jus mylėjau (Rusija, Vokietija) – 14.50

30 d. – Montenegro (Argentina) – 16.50
30 d. – Sugrįžimas (Lenkija) – 18.10
30 d. – Hitlerio vaikai (JAV, Vokietija, Izraelis) – 18.10
30 d. – Jacko Kerouaco Amerika (JAV) – 19.40

Tarpautinis Kauno kino festivalis
X. 1 d. – Bemiegės valandos (Šveicarija, Belgija) – 16.30

1 d. – Visi prie stalo (Šveicarija, Belgija) – 16.30
1 d. – Apie Pinget (dok. f., Šveicarija, Belgija) – 16.30

1 d. – Atmintis gyvena pasakojimuose (Brazilija, Argentina, Prancūzija) – 19 val.
1 d. – Nei policininkai, nei juodieji, nei baltieji (dok. f., Šveicarija) – 21 val.

2 d. – Vieniša sala (Estija, Baltarusija, Latvija) – 17 val.

2 d. – Hemelé (Nyderlandai, Ispanija) – 19 val.
2 d. – Namas su bokšteliu (Ukraina) – 21 val.

3 d. – Narcizas (rež. D. Gasiūnaitė) – 17 val.
3 d. – Alpés (Graikija, Prancūzija) – 19 val.

3 d. – Balsai (Norvegija, Švedija, Vokietija) – 21 val.
4 d. – Iš virtuvės į parlamentą (dok. f., Šveicarija) – 15 val.

4 d. – Pumpurai (Čekija) – 16.30
4 d. – Garsai kaimynystėje (Brazilija, Nyderlandai) – 18.30

4 d. – Nepastebima kontrolė (dok. f., Austrija) – 21.30
30 d. – ciklas „Karlsono kinas“ – Koko ir vaiduokliai (Kroatija) – 13 val.

1 d. – Tėvė mūsų, kuris esi medyje (Prancūzija, Australija, Vokietija, Italija) – 14.30

2 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 15.45, 16.45, 20.30
28, X. 1–4 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 11, 13.45, 16.15

28-X. 4 d. – Pagrobimas (JAV) – 14.15, 19, 23.30; 30-X. 4 d. – 14.15, 19 val.

28, X. 1–4 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 13.30; 29, 30 d. – 11.15, 13.30

28-X. 3 d. – Bornas. Palikimas (JAV) – 13, 20.15; X. 4 d. – 13 val.

28, 29 d. – Nesunaikinami 2 (JAV) – 18, 23 val.; 30, X. 1, 3, 4 d. – 18 val.

28, X. 1–4 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 10.45, 20.45

Paryžiaus monstras (3D, Prancūzija) – 10.30
Patrulių zona (JAV) – 15.45

Demonas viduje (JAV) – 18.45
Absoliutus blogis: atpildas (3D, JAV, Vokietija) – 21.45

Cinamonas

X. 4 d. – Laukiniai (JAV) – 21 val.

28-X. 4 d. – Laiko kilpa (JAV) – 17.15, 21.45

Džokas (3D, JAV) – 14.15

Džokas (JAV) – 11.15, 13.15, 15.15

28, 29, X. 1, 3, 4 d. – Paranormanės (3D, JAV) – 12.15, 16.15; 30, X. 2 d. – 12.15

28-X. 4 d. – Vyros su garantija (Rusija) – 19.45

Kita svajonių komanda (JAV) – 18.15, 20.15

28-X. 3 d. – Į Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 12, 14.15, 18.45, 21 val.

X. 4 d. – 12, 14.15, 18.45

30, X. 2 d. – Šokis hip-hopu ritmu. Revoliucija (3D, JAV) – 16.15

28-X. 4 d. – Absoliutus blogis: atpildas (3D, JAV, Vokietija) – 22.15; Bornas. Palikimas (JAV) – 20.45; Patrulių zona (JAV) – 14.45, 18.30; Nesunaikinami 2 (JAV) – 16.30; Tedis (JAV) – 19, 21.15; Karališka drāsa (JAV) – 11.30, 13.45, 16 val.

29, 30 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (3D, JAV) – 10.20

28-X. 4 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 10.45, 12.45, 17 val.

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

28-X. 4 d. – Laiko kilpa (JAV) – 10.45, 13.15,

16.15, 18.45, 21.30; Paranormanės (3D, JAV) – 10.30, 13, 15.15, 17.30, 19.45;

Vyros su garantija (Rusija) – 11.45, 16.45, 19, 21.15

X. 4 d. – Laukiniai (JAV) – 18 val.

28-X. 4 d. – Kita svajonių komanda (JAV) – 12.45, 15, 17.15, 19.30, 21.45

28, X. 1–4 d. – Tedis (JAV) – 15.45, 2